

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομος

Συνδρομή ἑτησίᾳ: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

5 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΩΣΠΙΟΥ

Κ' Αὐτίου

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς ἐπομένης ἀφελούς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀειμνήστος διδάσκαλος ἔγραψε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.
Σ. τ. Δ.

Καλέ μου φίλε καὶ συμπατριώτα κύριε Π. Λάμπρε, ἔχετε βεβαίως τὰ Ἱταλο-Ἑλληνικά τοῦ κυρίου Σ. Ζαμπελίου. Ἐὰν δὲ ἤμπορητε, μεγίστην χάριν θέλετε μοὶ κάμει νὰ μοὶ τὰ δανεῖσθε πρὸς καιρὸν. Ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἀναγνώσω, ἵνα μεταβῶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον κἀλλιον κατηχησμένος.

Ὁ γηραιὸς καθηγητὴς
καὶ παλαιὸς φίλος
Κ. ΛΩΣΠΙΟΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΛΩΣΠΙΟΥ

Τοῦ Θεσείως ὁ πατήρ, ὁ Δίγγελος, ἐνυμφεύθη ἐν Τροιζίνι τὴν θυγατέρα τοῦ Πιπθέως Λίθραν, ἔγκυον δ' αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀναχωρῶν ἀπέλιπεν αὐτὴν ἕξιφος καὶ πέλιδα, κρύψας αὐτὰ ὑπὸ πέτραν μεγάλην· εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· «Ἄν υἱὸς ἐκ σοῦ γεννηθῆ, ἅμα ἐνήλιξ γέννη, εἰπέ πρὸς αὐτὸν ν' ἀναστήσῃ τὴν πέτραν, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ὑπ' αὐτὴν κεκρυμμένα σήμαντρα τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ καταγωγῆς.» Τουτέστιν, ὅσοι ἀνωθεν ἐκ πολλοῦ σπέρμα ἀνδραγαθίας κληρονομοῦσι, κατ' ἀνάγκην αὐτόφωτον καὶ διαρκῆ πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἀρετὴν.

Τοῦ λαοῦ δὲ τὰ τέκνα εἶναι ἀπηλλαγμένα τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως;

Τοῦ λαοῦ τὰ τέκνα γεννῶνται ἐν σπηλαίῳ καὶ ἀνακλίνονται ἐν φάτνῃ, ἂν δὲ ὁ Θεὸς δὲν στείλῃ πρὸς αὐτὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, μένουσιν ἔρποντα ἐφ' ὄρου ζωῆς. Ἡ κλίμαξ δὲ, ἣν ὁ Ἰακώβ καθ' ὑπνοῦς εἶδεν, εἶναι ἀληθής, διότι οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ δὲν παύουσι καταβαίνοντες ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὗς αὐτὸς ἐκ κοιτίας μητρὸς αὐτῶν ἀφορίζει πρὸς ἀνάπλασιν τῶν ἐθνῶν.

Τρεῖς δ' ἐν ἀνθρώπου μορφῇ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἠπειρώτην Κωνσταντῖνον Ἀσώπιον ὁ Θεὸς ἀγγέλους, τὸν Ζῶην Καπλάνην, τὸν Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, καὶ τὸν λόρδον Γυλιφορδ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐδέχθη αὐτὸν ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἔθρεψεν αὐτὸν κατὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἡμέρας,

ὁ δὲ δεῦτερος ἐδίδαξεν αὐτὸν, καὶ ὁ τρίτος τέλειον αὐτὸν ἀνέδειξεν ἰδίαις δαπάναις.

Πρῶτος δὲ τοῦ Ἀσωπίου ἱστοριογράφος εἶναι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Ψαλίδας, τάδε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Καπλάνην κατὰ τὸ ἔτος 1803 γράφων·

«Ἡ εὐγενεῖα σας διωρίσατε τρεῖς μαθητὰς ἢ ἐκ Γραμμενουπόλεως, καὶ ἐγὼ ἐπρόσθεσα ἀκόμη δύο, καὶ ἔγειναν πέντε, καὶ ἐγὼ τὸ μάτι μου ἐπάνω τους τόσον, ὅπου εἰς δύο χρόνους τὸν ἕνα, ὅπου τὸν ἐπικαλοῦμεν Ἀσώπιον, θέλετε τὸν ἰδεῖ καὶ θέλετε εἰπεῖ αὐτοῦ εἰς τὴν Μόσκαν, ὅτι εἰς μάτην τὰ λάσσα τῆς (κληροδοτήματα) δὲν ἐξοδεύονται, καὶ θέλει χαρῆ ἢ ψυχῆ σας, καθὼς χαίρεται ἡ ἐδική μου τώρα.

» Γραμμενιάταις, ὅπου λαμβάνουν λάσσον, εἶναι τέσσαρες, Κωνσταντῖνος, Ἰωάννης, Κώνστας, καὶ Ἀναστάσιος. Τοῦ ἐνὸς Γραμμενιάτου, τοῦ Κωνσταντῖνου, σὰς περικλείω ἕνα γύμνασμα ῥητορικόν.»

Τὸν Ψαλίδαν δὲ τὸν μακαρίτην ἀπεικονίζουσι τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸν Καπλάνην λόγια·

«Ὅσάκις στοχάζομαι τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος μας καὶ σὲ τὸν ἀνακουριστὴν αὐτῆς καὶ νευεργέτην, γεμίζου τὰ μάτια μου ἀπὸ δάκρυα ἡδονῆς καὶ ἄλγους εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, καθὼς καὶ τώρα ὅπου σὰς γράφω, τὰ μάτια μου δακρύων πλήρη εἶναι. Καὶ τοῦτο τὸ πάθος εἶναι μικτόν, καὶ δὲν ἔχομεν μῆτε ὄνομα εἰς ἀμμίαν ἠγλώσσαν, ἐπειδὴ μῆτε λύπης μόνης εἶναι τὰ δάκρυα, μῆτε χαρὰς μόνης.

» Αὐτὰ, αὐτὰ, γενναιοτάτε, εἶναι ὅπου μὲ κἀμόνον νὰ μὴν αἰσθάνωμαι κἀνένα κόπον, καὶ νὰ παραδίδω ἐπτὰ κλάσεις τὴν ἡμέραν, εἰς ὀκτὼ ὥρας, τέσσαραις πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ τέσσαραις μετὰ τὸ γεῦμα, ἐπειδὴ βλέπω τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, βλέπω καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅτι ὑπὸ Θεοῦ ἡ ζωὴ σοὶ ἐδόθη, ὄχι διὰ νὰ ζήσης, ἀλλὰ νὰ ζήσης διὰ νὰ ζωοποιήσης τοὺς ἄλλους.»

Κατάδηλος δὲ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοῦ Ψαλίδαν γίνεται ἡ ἀνά μῆσον τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου διδασκάλου διαφορά. Ὁ πρῶτος εἶχεν ἀποστολὴν τὸ διδάσκειν· ὁ δεῦτερος μετέρχεται αὐτὸ ὡς ἐπάγγελμα. Ὁ πρῶτος ἐλάλει ἀπὸ καρδίας· τοῦ δευτέρου μολίς κινοῦνται τὰ χεῖλη.

Συμπληρώσας ὁ Ἀσώπιος τὰς σπουδὰς αὐτοῦ

ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων σχολῇ μετέβη εἰς Τεργέστην, ὅπου ἐρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐκεῖσε ἐθνικῆς σχολῆς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐκεῖθεν δὲ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ λόρδου Γυίλφορντ καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν ἐστάλη πρὸς τελειοποιῆσιν αὐτοῦ εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ μετέπειτα ὡς καθηγητὴς τῆς ἰονίου ἀκαδημίας, δι' ἧς, συμπράττοντος τοῦ Καποδιστρίου, ὁ λόρδος ἐπεχείρησε νὰ φωτίσῃ τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων. Ἄν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἢ ἑλληνικὴ ἐμμεῖτο τὸν Γυίλφορντ, ἂν παρεσκευάζε δηλαδὴ τοὺς καθηγητὰς πρὶν ἢ ἀνοίξῃ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐκπαιδευτήρια τὰ ἑλληνικά, καὶ ἡ ἑλληνικὴ νεολαία, καὶ αὐτὴ ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἄλλην ἤθελον ἔχει ὄψιν.

Ὁ Ἀσώπιος δὲ, ὡς πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας, πρὶν ἢ μεταβῆ εἰς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια, ἦτο συνέχεια τῶν παλαιῶν τοῦ γένους διδασκάλων. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς κλησεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ λόρδου ἀρχεται ὁ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων νεωτερισμός. Ὁμολογουμένως δὲ εἰσαγωγὴς τῆς εὐρωπαϊκῆς διδασκαλίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ Ἀσώπιος, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ λόρδου, ὅστις ἰδοὺ τί πρὸς τὸν ἐν Γοττίγγη τελειοποιούμενον ἀγαπητὸν αὐτοῦ ὑπότροφον ἐκ Βενετίας ἑλληνιστὶ γράφει·

Ἀγαπητέ μου κύρ Ἀσώπιε,

Ἐπειδὴ ἡ εἰς σύστασιν παιδαγωγείων ἐπιτηδεῖα σχολῆ, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐστάλης, ὄχι μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ μῆτε εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γερμανίας, ὅθεν ἐπέρσασα, εὐρίσκεται, ἀνάγκη νὰ ἐξοικονομηθῇ αὐτοῦ ὁ καιρὸς σου, καὶ νὰ διευθυνηθῇ ἡ σπουδὴ σου εἰς ἄλλο ἐπιχείρημα, ὠφέλιμον εἰς τὴν ἰόνιον παιδείαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας ἐξ ἀρχῆς ἐνησχολήθης, καλὸν μὲ φαίνεται νὰ ἐξακολουθήσῃς τὸν ἴδιον ὁδρόμον, διὰ νὰ διδαχθῇς αὐτὸ τὸ εἶδος κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν μεθόδον.

Ἡ συνήθης παράδοσις τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ἂν δὲν λαμβάνωμαι, ἀπέβλεπε μόνον τὴν διδασκαλίαν τῶν λέξεων, τὸ τεχνολογικὸν, ὀρθογραφικὸν, καὶ συντακτικὸν τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἔλειπε δὲ ἐκεῖνη ἡ ἀναλυτικὴ τάξις, ἡ ὁποία διαμελιζοῦσα τὰς χάριτας τοῦ λεκτικοῦ, ἀναπτύσσοις τὰς ἐννοίας καὶ τοὺς σκοποὺς, διδάσκουσα τὸν τρόπον καὶ τὴν μεθόδον τῆς συγγραφῆς τῶν παλαιῶν, καὶ παραβάλλουσα αὐτοὺς μὲ ὅσους εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον εἶδος ἐνησχολήθησαν, φωτίζει τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν, καὶ μὲ τὸν λύχον τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἀναλυτικῆς δυνάμεως τὸν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ ἀπροσκόπως εἰς τὴν καθαρὰν γῶσιν, ὄχι λέξεων ἀπλῶς, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς πραγματικῆς σφύραφός τῶν συγγραμμάτων.

Αὐτὴ ἡ μέθοδος, χωρὶς τῆς ὁποίας πλανᾶται ὁποῖος ἐλπίζει νὰ μάθῃ τὴν σοφίαν μῖς ὁ-

ποιασδήποτε γλώσσης, εἶναι ἐν χρίσει εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀναγκαιοτάτη νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ μελετώμενα τῶν ἰονίων ἐπαρχιῶν κλινα ἐκπαιδευτήρια.

Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ εἶδος κρίνω εὐλογον νὰ ἐνασχοληθῇς καὶ ὅλως διόλου ν' ἀφιερῶσθαι τὰς μελέτας σου, καταγινόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἡτῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, διὰ νὰ διδάξῃς αὐτὸ τὸ εἶδος ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς εἰς τῶν λοιπῶν διδασκάλων. Ἴδου ὁποῖος πρέπει νὰ ἦναι ὁ δρόμος τῆς σπουδῆς σου, εἰς τὸν ὁποῖον σὲ ὁδηγοῦσι τὰ αὐτοῦ παραδιδόμενα κλινα φιλολογικὰ μαθήματα.

Βενετία, 25 Ἰανουαρίου 1819. Ὁ εἰλικρινὴς σου
ΓΥΙΑΦΟΡΔ.

Ἄλλ' ἐκπαιδευομένου τοῦ Ἀσωπίου ἐν Γερμανίᾳ ἐκρήγνυται ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, καὶ τοῦ λόρδου οἱ ὑπότροφοι ἐκκαίονται, καὶ τινες λειποτακτοῦσι, παρ' ὀλίγων δὲ καὶ ὁ Ἀσώπιος μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ λόρδος γράφει πρὸς αὐτὸν ἐκ Λονδίνου γαλλιστὶ περίπου τάδε·

Ἀγαπητότατέ μου Ἀσώπιε,

Μετὰ χαρᾶς ἐπληροφόρηθην, ὅτι μένεις ἐν Βερολίνῳ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν ἰόνιον ἀκαδημίαν ὑποσχέσεών σου, καὶ δὲν ἐδραμες ν' ἀναμιχθῇς εἰς ἐπιχείρημα κατ' ἐμὲ λίαν σφαλερόν. Δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς τὸ ἔθνος σου διὰ τῶν γραμμάτων μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὄπλων.

Λυποῦμαι, διότι ὁ καλὸς σου Θεόκλητος, ἀνοήτως φερόμενος, ὑπῆγεν. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι θὰ σκεφθῇ ὠριμώτερον, καὶ θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του, διότι καὶ ἱερέα ἀρμόζει τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ ὄχι τοῦ πολέμου τὸ στάδιον.

Χαῖρε, ἀγαθὲ μου φίλε. Νόμιζέ με δὲ πιστότατον καὶ φίλτατον ἐξ ὅλης ψυχῆς ὑπηρετῆν σου.

Ἐν Λονδίῳ, 10 Ἰουλίου 1821. Ὁ Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΔ.

Ἄλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων ἐπεδίωκεν ὁ ἀγαθὸς ὄντος τῆς Ἑλλάδος δαίμων, ὁ καὶ τὸ τῶν ὀρθόδοξων βάπτισμα δεχθείς, ἦτο τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνόρθωσις· ἐπὶ τούτῳ δὲ προέτρεπε τὸν Ἀσώπιον νὰ καταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ εὕρῃ τὴν παπαδιά του, καὶ νὰ γένη παπᾶς. Ταῦτα δὲ σαφηνίζονται ἐκ τῶν παρὰ πόδας ἐπιστολῶν τοῦ λόρδου·

Ἀγαπητέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Χαίρω, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς υἱείας σου δὲν σε ἐμποδίζει νὰ μείνῃς ἐν Παρισίοις. Σὲ παρακαλῶ ὅμως ν' ἀναχωρήσῃς πάραυτα, καὶ νὰ μεταβῇς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀμὰ αἰσθανθῆς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀδιαθεσίαν. Ἡ υἱεία σου εἶναι πολυτιμοτάτη, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν βίψοκινῶμεν.

Εὖρον ἐνταῦθα πλῆθος λογιωτάτων, ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντων, οἵτινες μεγάλως δύνανται νὰ χρησιμεύσῃσι καὶ διὰ τὴν φιλολογίαν, καὶ δι'

ἄλλα μαθήματα. Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως τινὲς ἐξ αὐτῶν μεταδώσωσιν εἰς τὴν νεολαίαν ἡμῶν ἰδέας περὶ θρησκείας κάπως πολὺ φιλοσοφικᾶς, καὶ παντὶ τρόπῳ θὰ προσπαθήσω ὅσον ἔνεστι τάχιον νὰ ἀναθρέψω καλῶς τὸ ἱερατεῖον. Ἐπὶ τούτῳ ὅμως ἔχω χρεῖαν σου, ὅτ' ἀνασχευτικὰ φρονήματα εἶναι τόσον καλὰ, καὶ ἡ ἐπιστήμη τόσον ἐκτεταμένη.

Κέρκυρα, 3 Ἰανουαρίου 1823.

Ὁ ὑπεραγαπῶν σε πιστότατος φίλος καὶ ὑπηρετὴς σου
Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΔ.

Φίλιτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Ὁ μέγας τῆς Ἑπτανήσου ἀρμολογίας μοι παρεχώρησε τὸ ἐν τῇ ἀκροπόλει παλάτιον, ἐν ᾧ ἤδη κατοικεῖ. Προτίθειμι δὲ νὰ τὸ διασκευάσω, καὶ νὰ ἐτοιμάσω αἰθούσας τινὰς πρὸς διδασκαλίαν μαθημάτων. Σκοπεῖω δὲ νὰ κατοικήσω ἐν αὐτῷ μετὰ τινῶν νεανιῶν, οἵτινες διανοοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν ἱερόν κληῖρον τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ στεροῦνται τῶν ἐπιτηδεύων, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκπαιδευθῶσιν ἀλλαγοῦ, ἢ ἐνταῦθα. Κατώρθωσα δὲ νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν Θεόκλητον νὰ ἔλθῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν καθέδραν, τὴν δι' ἣν τὸν προσδιωρισμένην· ἀλλ' ἔχω καὶ σου χρεῖαν, ὄχι μόνον διὰ τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ δι' ἄλλο θεολογικὸν μάθημα.

Ἐχω ἑλλειψὶν πολλῶν τῆς θεολογίας καθηγητῶν, ἀπορῶ δὲ πού νὰ τοὺς εὕρω. Καλῶς δὲ γινώσκεις ὅτι οἱ ἐνταῦθα κληρικοὶ στεροῦνται ἀνατροφῆς. Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐργασθῇς μετὰ ζήλου ν' ἀναπληρώσῃς ταύτην τὴν ἑλλειψιν.

Ἀσχολήθητι, σὲ παρακαλῶ, εἰς μελέτας, αἵτινες δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσωσιν ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικά.

Διαμένω μετὰ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης πιστὸς ὑπηρετὴς σου,

Κέρκυρα, 28 Ἰανουαρίου 1823. Ὁ Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΔ.

Φίλιτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Εἶμαι δυσαρεστημένος, διότι δὲν αἰσθάνεσαι πλεον τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχες, νὰ εἰσελθῇς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν τῇ ἀθλίᾳ καταστάσει, εἰς ἣν αὐτὴ εὐρίσκεται, ἦτο δυνατόν νὰ βοηθήσῃς αὐτὴν μεγάλως. Ὑπάρχουσι δὲ ἱερεῖς πεπαιδευμένοι, ἀλλὰ παραγνωρίζουσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος. Ἐνδεχόμενον ὅμως εἶναι ἢ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν κληῖσις νὰ διεγερθῇ πάλιν ἐν σοί, θὰ χαρῶ δὲ τότε κατ' ὑπερβολήν. Προηγουμένως ὅμως ὀφείλεις εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐκλέξῃς τὴν παπαδιά σου.

Ῥίμινι, 3 Μαΐου 1823. Ὁ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶν σε
Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΔ.

Ἴδου λοιπὸν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀσώπιος ἐν Κερκύρᾳ καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς ἰονίου, προστάτην ἔχων τὸν ἀ-

μίμητον λόρδον, συμπράκτορας δὲ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, ἐν οἷς ὅμως διέπρεπε καὶ διὰ τὴν μάθησιν, καὶ διὰ τὸ πρᾶον καὶ ἀφελὲς αὐτοῦ ἔθος.

Ἐλαμψε δὲ ὡς μετέωρον ἐν τῷ ἑλληνικῷ στερεώματι ἡ ἀκαδημία ἐκεῖνη, δεύτερον δὲ τοιοῦτον σχολεῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ· διότι τοῦ οἱ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευασθέντες καθηγηταί; πού πρὸ πάντων ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις; Πρὸ δηλαδὴ αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι; Καὶ εἰς ἄλλους τῆς γῆς τόπους εὐδοκιοῦσι κέδροι, ἀλλὰ τοῦ Αἰθῶνος αἱ κέδροι ἦσαν τόσον ἐξάίσιοι, ὥστε ἐκθαμβῶς ὁ ἱερὸς ποιητὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀνακράζει, Σὺ αὐτὰς ἐρύττευσαι.

Τὸν μαθητὴν δὲ δὲν διδάσκει μόνος ὁ καθηγητὴς, ἀλλ' ἡ πόλις, ἐν ἣ ζῆ, ἀλλ' αἱ περιστάσεις, ἐν αἷς ἀναστρέφεται. Διδάσκων δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ὁ Ἀσώπιος, καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκθειάζων, ἐξέκαιε τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, διότι πρόχειρα εἶχε νεώτερα ἀμιμῆτου ἀρετῆς παραδείγματα, τὰ Ψαρά ὀλοκαύτωμα, τὸ Μεσολόγγιον ὑπὲρ τὰς Πλαταιάς, τὸν Κανάρην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὅποια δὲ διαφορά!

Ὁ Ἀσώπιος ἐφθασεν εἰς τὸ μεσουράνημα αὐτοῦ ἐν Κερκύρᾳ, ἡ φήμη δὲ αὐτοῦ ἠνάγκασε τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ αὐτὸν ἰδίως, καὶ νὰ διορίσῃ αὐτὸν καθηγητὴν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου. Ἐπειδὴ δὲ ὄχι μόνον τῆς καλῆς γυναικὸς καλὸν καὶ τὸ μετόπωρον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ τρυγία πολλῶν οἴνων νέων εἶναι ἀνταξία, ὁ Ἀσώπιος ἐπέμενε δεσπόζων μέχρι τῶν ἐσγμάτων αὐτοῦ ἡμερῶν. Δυστυχῶς δὲ διὰ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὴν δὲ αὐτοῦ, καὶ τεθηναῖος στρατηγεῖ, διότι, κατὰ τὴν παροιμίαν, πολλοὶ οἱ ναρθηκοφόροι, οἱ βάρχοι δὲ παῦροι.

Ἠδυνάμην δὲ νὰ ἐπαινέσω τὸν Ἀσώπιον, ἀλλὰ δὲν τολμῶ, διότι ὁ ἐπαινωδὸν πρέπει νὰ ἦναι κρείσσων τοῦ ἐπαινουμένου. Τοῦτο ὅμως ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου, καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἰονίου ἀκαδημίας φοιτητῶν, ἂν ὁ βίος εἶχέ τι ἀγαθόν, εἶναι κάρπωμα ἐξαιρέτως τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀσωπίου, ὅστις, πρὸς τὸν ἴδιον τοῦ λόρδου, ἐστεμμένον καὶ ἐν στολῇ ἀρχαία, ἐν μέσῳ φόδων καὶ ἐλπίδων, ἐδίδασκε καὶ τὰ παιδιάρια, ἐξηγῶν αὐτοῖς τὸ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ πρὸς τὴν πλησίον κατῆκον. Θέαμα δὲ τοιοῦτον δὲν θὰ ἴδῃ πλέον ἡ Ἑλλάς, διότι Γυίλφορντ μὲν ἀδύνατον, Ἀσώπιος δὲ δύσκολον εἶναι νὰ ἀναγεννηθῇ. Οἱ δὲ θρίαμβοι οἱ ἑλληνικοὶ ποῦ;

Ἀπέθανε δὲ ὁ ἀοιδίμος διδάσκαλος γέρον, ἐσχατογέρον· τοῦτο δὲ ἐχρησίμευσε καὶ πρὸς δόξαν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους τοῦ ἑλληνικοῦ· ἐπεδύρηνεν ὅμως ἐμὲ, τὸν ἀδούλωτον ἀναδελφόντα νὰ γράψω τι περὶ αὐτοῦ, διότι, κατὰ

τὸν Κάτωνα, «Χαλεπὸν ἔστι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.»¹ P. Ζαχίος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίημα (ὁτ. σελ. 267).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιξ συνάπτει ἀμέσους σχέσεις μετὰ τοῦ Φιλέα Φόγ.

Διαρκούσης τῆς σκηνῆς ταύτης, ἥτις ἐμελλεν ἴσως τοσοῦτον σοβαρῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ μέλλον του, ὁ κ. Φόγ, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδά ἐδέχθη τὴν προσφορὰν του, προτεινάντος νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὤφειλεν οὗτος νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν λεπτομερῶς ἀναγκαίων εἰς τοιαύτην μακρὰν ὀδοπορίαν. Οὐδόλως ἦτο παράδοξον νὰ περιέρχεται τὴν γῆν εἰς ἀγγλος ὡς αὐτός, ἕνα μόνον φέρων ὀδοπορικὸν σάκκον· γυνὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ὀδοπορίαν ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους, καὶ ἀνάγκη παρίστατο ν' ἀγορασθῶσιν ἐνδύματα καὶ σκεῦη ὀδοπορικά. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐξεπλήρωσεν ὁ κ. Φόγ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν γαλήνης, καὶ πρὸς πάσας τὰς παρατηρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας, ἦν ἐστενεχώρει τοσαύτη εὐγένεια, ἀπῆντα πάντοτε τυπικῶς καὶ ἀμεταβλήτως:

— Εἶνε χάριν τοῦ ταξιδίου μου καὶ ἐντὸς τοῦ προγράμματός μου.

Τῶν ἀναγκαίων ἀγορῶν γενομένων, ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐπανεκάμψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐγευμάτισαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, πολυτελέστατα παρατεθεῖσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κ. Ἀουδά, κεκμηκυῖα, ἀνέβη εἰς τὰ δώματά της, ἀφοῦ πρῶτον ἐσφιγξεν ἀγγλιστὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀταράχου σωτήρός της, ὅστις ἐνέκυψε κατ' ὄλην τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Χρόνου καὶ τῶν Εἰκοτογραφικῶν Νέων.

Ἄν ἦτο ἄνθρωπος δευτικῆς οἰαςδὴποτε ἐκπλήξεως, θὰ ἐξεπλήσαστο βεβαίως μὴ βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ὑπρέτην του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Γνωρίζων ὅμως, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ἰοκοχάμαν δὲν ἀνεχώρει πρὸ τῆς ἐπαύριον πρωίας, οὐδόλως ἀνησύχησεν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον πρωίαν ἐσήμανεν ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ Πονηρίδης δὲν ἐφάνη.

Ἀδελφὸν τί διελογίσθη ὁ ἐντιμος εὐπατρίδης, μαθὼν ὅτι ὁ ὑπρέτης του δὲν εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἐλαβεν ἀπλῶς τὸν σάκκον του, εἰδοποίησε τὴν κ. Ἀουδά, καὶ ἐμήνυσεν ἐν φορεῖον.

Ἦτο ὀγδὸν ὥρα τῆς πρωίας, ἡ δὲ πλημμυρῆς,

1. Ἀστειὸν ἡμερολόγιον.

ἦν ἐμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ Καρνάτικ, ὅπως διαπλεύσῃ τοὺς πόρους, ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὰ ὀρισμένα τὴν ἐναντίαν καὶ ἡμίσειαν. Ἀφίχθέντος τοῦ φορείου πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀνετον ἐκεῖνο μέσον μεταφορᾶς ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, τὰ δὲ σκεῦη ἐπικολούθησαν ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν οἱ ὀδοιπόροι κατέβαινον εἰς τὴν ἐπιβάθραν, καὶ ὁ κ. Φόγ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ Καρνάτικ εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν ἐσπέραν. Οὕτω δὲ οὗτος, προσδοκῶν νὰ εὕρῃ τὸ τε ἀτμόπλοιον καὶ τὸν ὑπρέτην του, εὗρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στερηθῇ ἀμφοτέρω. Οὐδὲν ὅμως σημείον ἀδημονίας ἐφάνη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἡ κ. Ἀουδά ἐθεώρει αὐτὸν ἀνησύχως, ἤρεσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Εἶνε ἔκτακτον συμβάν, κυρία μου, τίποτε περισσότερο!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνθρωπός τις, παρατηρῶν αὐτὸν προσεκτικῶς, τὸν ἐπλησίασεν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιθεωρητὴς Φιξ, ὅστις χαιρετίσας αὐτὸν, τῷ εἶπε:

— Εἶσθε καὶ σεῖς, νομίζω, κύριε, εἰς τῶν ἐπιβατῶν τοῦ Ραγγούιν, τὸ ὅποιον ἐφθάσε χθές.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν...

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι θὰ εὕρω ἐδῶ τὸν ὑπρέτην σας.

— Γνωρίζετε ποῦ εἶνε, κύριε; ἠρώτησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Φιξ, ἐκπληξὴν ὑποκρινόμενος, δὲν εἶνε μαζὶ σας;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Δὲν ἐφάνη ἀπὸ χθές. Μήπως ἐπεβιάσθη μόνος εἰς τὸ Καρνάτικ;

— Μόνος; χωρὶς σας, κυρία μου;.. ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ. Ἀλλὰ, συγχωρήσατε τὴν ἐρώτησίν μου, ἐσκοπεύατε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσετε μετὰ τὸ ἀτμοκίνητον αὐτό;

— Μάλιστα, κύριε.

— Κ' ἐγώ, κυρία μου, τὸ ἴδιον καὶ εἶμαι τώρα εἰς μεγάλην ἀδημονίαν. Τὸ Καρνάτικ ἐτελείωσε τὰς ἐπισκευὰς του δώδεκα ὥρας ταχύτερον, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰδοποιηθῇ κανένα· τώρα πρέπει νὰ περιμεινώμεν ὁκτὼ ἡμέρας τὸ ἄλλο ἀτμοκίνητον.

Λέγων δὲ τὰς λέξεις ταύτας: ὁκτὼ ἡμέρας, ὁ Φιξ ἠσθάνετο σκιρτῶσαν ἐκ χαρᾶς τὴν καρδίαν του. Ὅκτὼ ἡμέρας! ὁ κ. Φόγ ἐμελλε νὰ μείνῃ ὁκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ κατέφθανε τὸ ἐνταλμα τῆς συλλήψεώς του. Ἦ τὴν τύχη τέλος πάντων εὐνόμεναι τὸν ἀστυνομικὸν πράκτωρα.

Ἄς φαντασθῇ ἐπομένως ὁ ἀναγνώστης ὅποιος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του κεραυνός, ὅτε ἤκουσε τὸν Φιλέα Φόγ λέγοντα ἀτράχως:

— Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ Καρνάτικ ὑπάρχουν, μετ

φαίνεται, καὶ ἄλλα πλοῖα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Χόγγ-Κόγγ.

Καὶ ὁ μὲν κ. Φόγ, προσνεγκῶν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν κ. Ἀουδά, ἐτράπη πρὸς τὰ νεώρια, εἰς ἀναζήτησιν πλοίου ἐτοίμου πρὸς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Φιξ παρηκολούθει ἐνεός, ὡσανεὶ ἀόρατὸν τι νῆμα συνέδεεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου.

Οὐχ ἦττον ἡ τύχη ἐφάνη ἀλθῶς ἐγκαταλείπουσα ἐκεῖνον, ὃν τοσοῦτον πιστῶς εἶχε τέως ὑπηρετήσει. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας διέδραμεν ὁ κ. Φόγ τὸν λιμένα καθ' ὅλας του τὰς διευθύνσεις, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ναυλώσῃ ἐπίτηδες, ἐν ἀνάγκῃ, πλοῖον, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ἰοκοχάμαν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο εὗρεν, ἢ σκάφη διατελοῦντα ὑπὸ φόρτωσιν ἢ ἐκφόρτωσιν, καὶ μὴ δυνάμενα ἐπομένως ν' ἀποπλεύσωσιν ἀμέσως.

Οὕτως ὁ Φιξ ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων, ὁ δὲ Φόγ δὲν ἐταράσαστο, καὶ ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας του, μέχρι καὶ τοῦ Μακάο ἐν ἀνάγκῃ, ὅτε ναυτικὸς τις τὸν ἐπλησίασεν ἐπὶ τῆς προκυμαίας.

— Ἦ ἐντιμότης σας ζητεῖ πλοῖον; εἶπεν ὁ ὁ ναυτικὸς ἀποκαλυπτόμενος.

— Ἔχετε πλοῖον εἰομόν δι' ἀναχώρησιν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα, ἐντιμότητε, πλοηγόν, ἀριθμ. 43, τὸ καλλίτερον ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα.

— Περιπατεῖ καλά;

— Ὅκτὼ ἕως ἐννέα μίλια περίπου. Θέλετε νὰ τὸ ἰδῆτε;

— Μάλιστα.

— Θὰ εὐχαριστηθῆτε. Θέλετε, βέβαια νὰ κάμετε κανένα περίπατον;

— Ὅχι, θέλω νὰ ταξειδεύσω.

— Νὰ ταξειδεύσετε;

— Λέγεσθε νὰ με μεταφέρετε εἰς Ἰοκοχάμαν; Ταῦτα ἤκουσας ὁ ναυτικὸς παρέλυσε καὶ διέστειλε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀστεῖξέσθε, ἐντιμότητε! εἶπε.

— Διόλου, δὲν ἐπρόφθασα τὸ Καρνάτικ, καὶ πρέπει εἰς τὰς 14 τὸ βραδύτερον νὰ ἦμαι εἰς Ἰοκοχάμαν, διὰ νὰ ἐπιβιβάσθω εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου.

— Λυποῦμαι, ἀπήντησεν ὁ πλοηγός, ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον.

— Σὰς προσφέρω ἑκατὸν λίρας τὴν ἡμέραν, καὶ διακοσίας λίρας ἀμοιβὴν ἀνφθάσω ἐγκαίρως.

— Σπουδαίως;

— Σπουδαϊότατα! ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Ὁ πλοηγός ἀπέσύρθη μικρὸν, καὶ ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, ταλαντευόμενος προδῆλως μετὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγάλου κέρδους καὶ τοῦ φόβου τῶν κινδύνων τοιοῦτου παρατόλμου πλοῦ. Ὁ Φιξ διετέλει ἐν φοβερᾷ ἀγωνίᾳ, ὁ δὲ κ. Φόγ, στραφεὶς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, ἠρώτα αὐτήν:

— Δὲν θὰ φοβηθῆτε, κυρία;

— Μαζὶ σας ὄχι, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ πλοηγός ἐν τούτοις ἐπέστρεψε πρὸς τὸν εὐπατρίδην, στρέφων τὸν πλόν του μετὰ τῶν χειρῶν του.

— Λοιπὸν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Τί νὰ σας εἰπῶ, ἐντιμότητε, ἀπήντησεν ὁ ναυτικὸς, δὲν ἤμπορῶ νὰ διακινδυνεύσω οὔτε τοὺς ἀνθρώπους μου, οὔτε τὸν ἑαυτὸν μου, οὔτε σας τὸν ἴδιον εἰς τόσον μακρὸν ταξίδι, με πλοῖον εἰκοσι τόνων μόλις, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν. Ἐπειτα δὲν θὰ ἐφθάναμεν καὶ ἐγκαίρως, διότι ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἕως τὴν Ἰοκοχάμαν εἶνε χίλια ἐξακόσια πενήντα μίλια.

— Χίλια ἐξακόσια μόνον, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Τὸ ἴδιον εἶνε.

Ὁ Φιξ ἀνέπνευσεν εὐχαρίστως.

— Ἀλλὰ, προσέθηκεν ὁ πλοηγός, εἶνε τρόπος ἴσως νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Φιξ δὲν ἀνέπνευσε πλέον.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Ναγασάκι, τὴν μεσημβρινὴν ἀκρὰν τῆς Ἰαπωνίας, ἡ ὁποία ἀπέχει χίλια ἑκατὸν μίλια μόνον, ἢ εἰς τὸ Σαγκαϊ, τὸ ὅποιον ἀπέχει μόλις ἑπτακόσια μίλια ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ. Εἰς τὸ Σαγκαϊ μάλιστα εἶνε καλλίτερα, διότι δὲν μακρυνόμεθα ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Κίνας, τῶν ὁποίων τὰ βεῦματα φέρουν πρὸς βορρᾶν.

— Ἄκουσε πλοηγέ, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ· εἰς τὴν Ἰοκοχάμαν θὰ ἐπιβιβάσθω εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοκίνητον, ὄχι εἰς τὸ Σαγκαϊ, οὔτε εἰς τὸ Ναγασάκι.

— Διατί ὄχι; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός. Τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου δὲν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἰοκοχάμαν. Προσεγγίζει μόνον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸ Ναγασάκι, ἀλλ' ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκαϊ.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βεβαιότατος.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκαϊ τὸ ἀτμοκίνητον.

— Τὴν ἐνδεκάτην τοῦ μηνὸς εἰς τὰς ἑπτὰ τῆ βράδυ. Ἐχομεν λοιπὸν ἐμπρὸς μας τέσσαρας ἡμέρας, δηλαδὴ ἐννεπὴντα ἕξ ὥρας, καὶ ἂν κάμνωμεν ὁκτὼ μίλια κατὰ μέσον ὄρον, κ' ἔχωμεν πάντοτε τὸν ἀνεμον νοτιοανατολικόν, καὶ ἡ θάλασσα ἦνε ἡσυχοῦς, ἤμποροῦμεν νὰ καταφέρωμεν τὰ ὀκτακόσια μίλια τὰ ὅποια μὰς χωρίζουν ἀπὸ τὸ Σαγκαϊ.

— Καὶ πότε ἤμπορεῖς ν' ἀναχωρήσῃς;

— Εἰς μίαν ὥραν. Ν' ἀγοράσω τρόφιμα, καὶ νὰ σηκωθῶ εἰς τὰ πανιά.

— Λοιπὸν σύμφωνοι. Εἶσαι ὁ κυβερνήτης;

— Μάλιστα, Ἰωάννης Βούνσβυ, κυβερνήτης τοῦ Ταγκαϊέρ.

— Θέλεις ἀμβιβῶνα;

— Ἄν δὲν σὰς πειράζει, ἐντιμώτατε.
 — Ἰδοὺ διακοσίαι λίρας εἰς λογαριασμόν . . . Κύριε, προσέθηκέν ὁ Φιλίας Φόγ, στρεφόμενος πρὸς τὸν Φίξ, ἂν θέλετε νὰ ὠφελῆθῃτε . . .
 — Σκοπὸν εἶχα, κύριε, ἀπάντησε μετὰ θάρρους ὁ Φίξ, νὰ σὰς ζητήσω αὐτὴν τὴν χάριν.
 — Πολὺ καλὰ. Ἐντὸς ἡμισσίας ὥρας ἐπιβιβαζόμεθα.
 — Ἄλλ' ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος νέος . . . εἶπεν ἡ κ. Ἄουδά, τὴν ὅποιαν ἡ ἀφάνεια τοῦ Πονηρίδου ἀνησυχεῖ μεγάλως.
 — Θὰ κάμω ὅ,τι εἶνε δυνατόν, ἀπάντησεν ὁ Φιλίας Φόγ.
 Ἐνῶ δὲ ὁ Φίξ, νευρικός, πυρέσσων καὶ μαινώμενος μετέβαινεν εἰς τὸ πλοῖον, κατηυθύνθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπου ὁ Φιλίας Φόγ ἔδωκε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πονηρίδου, καὶ κατέθηκε σπουδαῖον ποσὸν δι' ἔξοδα ἐπιστροφῆς του. Ἄφου δ' ἐγένοντο τὰ αὐτὰ καὶ παρὰ τῷ γαλλικῷ προσενεῖω, τὸ φορεῖον μετέφερον αὐτοὺς πρῶτον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πρὸς παραλαβὴν τῶν ὁδοιπορικῶν των σκευῶν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν προκυμαίαν.
 Ἡ τρίτη ὥρα ἐσήμαινε, τὸ δὲ πλοηγὸν ὑπ' ἀριθμ. 43, ἐπιβιβάσαν τὸ πλήρωμα καὶ τὰς τρεφάς του ἦτο ἐτοιμον νὰ ἀπάρη.
 Τὸ Ταρχαδέρ ἦτο χαριστάτη μικρὰ ἡμιολία συνεσφιγμένη καὶ στενὴ κατὰ τὴν πρῶσαν, εὐσταλὴ καὶ ἐπιμηκὴς κατὰ τὰς παριστάλους, καὶ θαλασσοδρομικῷ μάλλον ἢ πλοηγῷ σκάφους ἔχουσα τὴν ὄψιν. Τὰ γὰρ κύματα τῆς ἐλαμπύρας, τὰ γαλβανισμένα δὲ σιδηρικά τῆς καὶ τὸ λευκὸν ὡς ἐλεφαντόδους κατάστρωμά τῆς εἰδείκνυον ὅτι ὁ κυβερνήτης τῆς Ἰωάννης Βούνσβυ ἐγώριζε κάλλιστα πῶς νὰ διατηρῇ αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει. Οἱ δύο τῆς ἱστοῦ ἐκλινον μικρὸν πρὸς τὴν πρῶσαν, ἔφερε δὲ ἐπίδρομον, ἀκάτιον καὶ προτονίδι, ἀρτέμονας, λαῖφος καὶ πρῶσθεν ἔν ἀνάγκῃ ἱστίων διὰ τὸν οὐριον ἀνεμόν. Ἐφάνετο, ὅτι ἐμελλε νὰ πλέῃ ταχύτατα, καὶ εἶχεν ἀληθῶς πολλὰς κερδῆσαι τὸ βραβεῖον θαλασσοδρομικῶν ἀγώνων.
 Τὸ πλήρωμα τοῦ Ταρχαδέρ ἀπετέλουν ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Βούνσβυ καὶ τέσσαρες ναῦται. Καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν ἐκ τῶν τοιμητῶν ἐκείνων ναυτικῶν, οἵτινες, ἐν οἰωδῆποτε καιρῷ ἐκπλέουσιν ἄφοβοι εἰς ἀναζήτησιν τῶν πλοίων καὶ γνωρίζουσι θαυμασίως τὰς θαλάσσας ἐκεῖνας· ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, πέντε καὶ τσσαρακοντοῦτης περίου, ῥωμαλέος καὶ ἠλιολάης, ζωηρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, τὴν ὄψιν ἐνεργῆ καὶ τὸ ἦθος εὐσταθές, ἐνέπνεε πεποιθῆσαι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δεύσαντες.
 Ὅτε ὁ Φιλίας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἄουδά ἐπεβιβάσθησαν, ὁ Φίξ ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Διὰ τοῦ καλύμματος τῆς πρυμναίας κλίμακος καθήρ-

χετό τις εἰς δωμάτιον τετράγωνον, οὐτινος εἰς τοῖχοι, διαγεγλυμμένοι εἰς πλαίσια, ὑπερεῖχον κυκλικὸν ἀνακλίντρον. Ἐν μέσῳ δ' αὐτοῦ τράπεζα ἐφωτίζετο ὑπὸ λαμπτήρος ἐκκερμῶς. Τὸ μέρος ἦτο στενὸν ἀλλὰ εὐπρεπές καὶ καθαρίον.
 — Λυπούμαι, ὅτι δὲν ἔχω τι καλλίτερον νὰ σὰς προσφέρω, εἶπεν ὁ κ. Φόγ εἰς τὸν Φίξ, ὅστις προσέκλινε μὲν σιωπηλῶς, ἠσθάνετο δὲ εἰδός τι ταπεινώσεως, ὅτι ἐδέχετο τὰς φιλοφροσύναις τοῦ κ. Φόγ.
 — Δὲν ἔχει λόγον, . . . διελογίζετο, εἶνε εὐγενὴς κατεργάτης, ἀλλὰ κατεργάτης πάντοτε.
 Κατὰ τὴν τρίτην ὥραν καὶ δέκα λεπτά ἀνεπετάσθησαν τὰ ἱστία, καὶ ἡ ἀγγλικὴ σημαία ἐκυμάτισεν ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς ἡμιολίας. Οἱ ἐπιβάται ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἄουδά ἠτένιζον ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν προκυμαίαν, ἵνα ἴδωσι μὴ ἐφάνετο ποῦ ὁ Πονηρίδης. Ἄλλὰ καὶ ὁ Φίξ δὲν ἦτο ἥσυχος ὡς πρὸς τοῦτο, καθότι ἡ τύχη ἠδύατο νὰ ὁδηγήσῃ ἐκεῖ τὸν ἀτυχῆ νέον, ἐν τοσοῦτον ἀγενῶς εἶχεν αὐτὸς μεταχειρισθῆ, καὶ τότε θὰ ἐπήρχετο ἐξήγησις, ἥτις δὲν ἔ' ἀπέβαινε βεβαίως πρὸς κέρδος τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Ἄλλ' ὁ γάλλος δὲν ἐφάνη, διότι τὸ ναρκωτικὸν τὸν ἐκράτει βεβαίως ἔτι ὑπὸ τὴν ληθαργικὴν του ἐπήρειαν.
 Τέλος ἀνίχθη ὁ κυβερνήτης, καὶ τὸ Ταρχαδέρ, προσηνέμους ἔχον τοὺς ἀρτέμονας, τὸν ἐπίδρομον καὶ τὸ ἀκάτιόν του, ὤρμηκε σιριστῶν ἐπὶ τὰ κύματα.
 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.
 Ὅπου ὁ κυβερνήτης τοῦ Ταρχαδέρ κινδυνεῖε μεγάλως νὰ στερηθῇ ἀμοιβῆν διακοσίων λιρῶν.
 Ἦτο παράτολμον βεβαίως ἐπιχειρήμα ὁ πλοῦς οὗτος ἀτακασίων μιλίων ἐπὶ σκάφους εἰκοσι τῶνων καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Αἱ σινναὶ θάλασσα εἰσι κακὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκτεθειμένοι δὲ εἰς φοβερὰς αἰφνιδίους καταγιγῆδας καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἰσημερίας.
 Ὁ κυβερνήτης, πληρωόμενος καθ' ἡμέραν, συμφέρον προδῆλον εἶχε νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς Ἰουλοχάμαν. Ἀλλὰ τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους πλοῦς θὰ ἦτο μεγίστη του ἀφροσύνη, καὶ ἰκανῶς ἦδη παράτολμον. ἂν οὐχὶ ἄφρον, ἦτο ὅτι ἐπλεον εἰς Σαργαί. Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ εἶχε πεποιθῆσαι εἰς τὴν ἡμιολίαν του, ἥτις ἵπτατο ὡς λάρος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων, καὶ δὲν εἶχεν ἴσως ἄδικον.
 Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ Ταρχαδέρ διέπλευσε τοὺς ἰδιοτρόπους πόρους τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ἰστιοδρομοῦν θαυμασίως, εἴτε ἐκ κεραίας εἴτε ἐξ οὐρίας.
 — Δὲν ἔχω ἀνάγκην πλοίαρχε, εἶπεν ὁ Φιλίας Φόγ, καθ' ἡν στιγμήν ἡ ἡμιολία ἀνήγεται

εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος, νὰ σοῦ συστήσω πᾶσαν δυνατὴν ταχύτητα.
 — Ἦσυλάσθε, ἐντιμώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ. Ἐγόμεν. βλέπετε, ὅσα πανιὰ συγχωρεῖ ὁ ἀνεμὸς· περισσώτερα θὰ μᾶς ἔδιδον βάρος, καὶ θὰ μᾶς ἐκοπτον τὸν δρόμον.
 — Αὐτὰ σὺ τὰ ξεύρεις, πλοίαρχε, ἐγὼ δὲν τὰ ξεύρω. Κάμε ὅ,τι γνωρίζεις.
 Ὁ Φιλίας Φόγ, εὐθυτενὲς ἔχων τὸ σῶμα καὶ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη, εὐσταθὴς δὲ ὡς ναύτης, ἐθεώρει ἀκίνητος τὴν σαλευομένην θάλασσαν. Ἡ νεαρὰ γυνή, καθήμενὴ ἐπὶ τῆς πρῶμνης, ἐθεώρει μετὰ συγκινήσεως τὸν ὑπὸ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως σκοτιζόμενον ἤδη Ἰακωνόν, ἐν κατεφρόνει ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου σκάφους, ὑπεράνω δὲ τῆς κεφαλῆς τῆς ἠπλοῦντο τὰ λευκὰ ἱστία, ἅτινα παρέφερον αὐτὴν μακρὰν ὡς μεγάλαι πτέρυγες. Ἡ ἡμιολία, ὑπεγειρομένη ὑπὸ τοῦ ἀνεμοῦ, ἵπτατο, ἔλεγες, διὰ τοῦ ἀέρος.
 Μετὰ μικρὸν ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡ ἑσθὴν ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῆς τετάρτου, τὸ δὲ ἀνεπαρκές τῆς φῶς ἐμελλε νὰ συγκαλύψῃ ὅσον οὐπῶ ἡ ὀμίχλη τοῦ ὀρίζοντος. Νεφέλαι ἐξ ἀνατολῶν διωκόμεναι ἐπλήρου ἦδη ἐν μέρος τοῦ οὐρανοῦ.
 Ὁ κυβερνήτης εἶχεν ἤδη διατάξει τὰ τοποθετικά του πυρὰ—προφύλαξις ἀπαραίτητος κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκεῖνας, αἵτινες βροίθουσι πλοίων ἐγγύς των ἀκτῶν. Αἱ συγκρούσεις δὲ εἶνε σπάνιαι, ἡ ἀσθενεστάτη δ' αὐτῶν ἠθελε θρυμματίσει τὴν ταχυπλοῦσαν ἡμιολίαν.
 Ὁ Φίξ ἐσκέπτετο καθήμενος εἰς τὴν πρῶσαν. Ἔβασεν δὲ μακρὰν τῶν συμπλωτῆρων του, γνωρίζων ὅτι ὁ Φόγ δὲν εἶχεν ὀμιλητικὸν τὸν χαρακτήρα. Ἄλλως, ἀπῆρθεσκεν αὐτῷ μεγάλως ἡ συνομιλία μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, οὐτινος ἐδέχετο τὰς προσφορὰς. Σκεπτόμενος δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐθεώρει ὡς βέβαιον, ὅτι ὁ κ. Φόγ δὲν ἠθελε μείνει εἰς Ἰουλοχάμαν, ἀλλ' ἠθελε τοῦναντίον ἀμέσως ἐπιβῆ τοῦ εἰς Ἄγιον Φραγκίσκον ἐκπλέοντος ἀτμοπλοίου, ἵνα φθάσῃ εἰς Ἄμερικὴν, ἧς ἡ εὐρεῖα ἔκτασις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἀτιμωρησίαν καὶ ἀσὺλον ἀσφαλές.
 Τὸ σχέδιον τοῦ Φιλίας Φόγ τῷ ἐφάνετο ἀπλοῦστατον καὶ φυσικώτατον. Ἄντι νὰ πλεύσῃ ἐξ Ἀγγλίας κατ' εὐθείαν εἰς Ἄμερικὴν, ὡς κοινὸς τις κλέπτῃς, ὁ Φόγ προὔτιμυσε περιουσίαν μεγάλην, καὶ διῆλθε τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς, ὅπως φθάσῃ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἠπειρον, ὅπου νὰ φάγῃ ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ τὸ ἐκατομμύριον τῆς Τραπέζης, παραπλανήσας τὴν ἀστυνομίαν. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς τί ὄφειλε νὰ πράξῃ ὁ Φίξ; Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀνθρωπὸν ἐκείνον; Οὐδέποτε! Οὐδέ βῆμα ἠθελε μακρυνθῆ ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὐ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοσὴν του. Ἦτο καθῆκόν του τοῦτο, καὶ τὸ καθῆκόν του ἐνόει νὰ τὸ ἐκπληρῶσῃ με-

χει τέλους. Ὅπως δῆποτε δὲ ὑπῆρχεν ἤδη δι' αὐτὸν τὸ εὐτυχὲς ἀπόκρημα, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο πλησίον τοῦ κυρίου του, καὶ σπουδαιώτατον ἦτο νὰ μὴ συναντηθῶσι πλέον ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἰδίως μετὰ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Φίξ.
 Καὶ ὁ Φιλίας Φόγ ἐπίσης ἐσυλλογίζετο τὸν τοσοῦτον παραδόξως ἀφανισθέντα ὑπηρέτην του. Σκεφθεὶς δὲ καλῶς ἀνελογίσθη, ὅτι συνεπεῖα πιθανῶς παρενοήσεως ὁ ἀτυχῆς νέος εἶχεν ἐπιβιβασθῆ τὴν τελευταίαν στιγμήν εἰς τὸ Καρνάτικ. Τοῦτο ἐφρόνει καὶ ἡ κ. Ἄουδά, ἥτις ἐλυπεῖτο βαθέως τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐντίμου ἐκείνου ὑπηρέτου, εἰς ἐν τοσαῦτα ὄφειλε. Δυνατὸν ἐπομένως ἦτο νὰ ἐπανεύρωσιν αὐτὸν εἰς Ἰουλοχάμαν, καὶ ἂν εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ διὰ τοῦ Καρνάτικ, εὐκολον ἦτο νὰ τὸ μάθωσι.
 Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ἀνεμὸς κατέστη ἰσχυρότερος· ἦτο δ' ἴσως ἀνάγκη σειροδεσίας τινός, ἀλλ' ὁ πλοηγός, παρατηρήσας προσεκτικῶς τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ, ἀφῆκε τὰ ἱστία ὡς εἶχον. Ἄλλως δὲ τὸ Ταρχαδέρ, ἔχον ἱκανὸν τὸ βύθισμα, οὐδὲ ὅπως σχεδὸν ἐκλινε, καὶ πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς ταχίαν ὑποστολὴν τῶν ἱστίων, ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου ἀνεμοστροβίλου.
 Τὸ μεσονύκτιον ὁ Φιλίας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἄουδά κατέβησαν εἰς τοὺς κοιτῶνας, ὁ δὲ Φίξ, καταβάς πρὸ αὐτῶν, εἶχεν ἐξαπλωθῆ ἐπὶ χωρίσματός τινος τοῦ ἀνακλίντρον. Ὁ κυβερνήτης καὶ τὸ πλήρωμα ἔμειναν ὀλόκληρον τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.
 Τὴν ἐπαύριον, 8 Νοεμβρίου, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ ἡμιολία εἶχεν ἤδη διακινῆσαι ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν μίλια, τὸ δὲ δρομόμετρον, πολλὰκις ῥηθῆν, ἐδείκνυεν ὡς μέσην τοῦ πλοίου ταχύτητα ὀκτὼ μέχρις ἑννέα μιλίων. Τὸ Ταρχαδέρ εἶχε φορὸν τὸν ἀνεμὸν πρὸς ὄλα του τὰ ἱστία, πλέον δὲ οὕτως ἐταχυδρόμει ὅσον ἦτο δυνατόν· καὶ ἂν ὁ ἀνεμὸς διετηρεῖτο ὁμοῖος, ὑπῆρχε πᾶσα πιθανότης, ὅτι ἠθελεν αἰσίως ἀνύσει τὸν πλοῦν.
 Ἡ ἡμιολία δὲν ἐμακρύνθη καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἧς τὰ ρεύματα τῆ ἦσαν εὐνοϊκά. Ἀπεῖχε δ' αὐτῆς ἀριστερόθεν περὶ τὰ πέντε τὸ πολὺ μίλια, καὶ πολλάκις διὰ μικρῶς τινος ἐξαιθήρας διεφαίνετο ἡ ἀνώμαλον ἔχουσα τὴν ὄψιν παραλία ἐκείνη. Ἀπογεῖου ὄντος τοῦ ἀνεμοῦ, ἡ θάλασσα ἦν ὀλιγώτερον τεταραγμένη, τοῦτο δὲ ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν ἡμιολίαν, διότι ὁ σάλος βλάπτει τὰ μέγιστα τὰ μικρὰς χωρητικότητος σκάφη, ἑλαττῶν τὴν ταχύτητά των.
 Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἀνεμὸς ἐμετρίκασε μικρὸν καὶ ἐτρέπη εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ὁ κυβερνήτης διετάξε ν' ἀναπετασθῶσιν ἐπισιπάρια· ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας ὑπῆρχεν ἀνάγκη

νά υποσταλώσιν ἐκ νέου, διότι ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνε καὶ πάλιν.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Λουδά, μὴ υποφέροντες εὐτυχῶς ἐκ ναυτίας, ἔφαγον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως τὰ δίπυρα καὶ τὰ ταριχεύματα τοῦ πλοίου· ὁ δὲ Φίξ, προσκληθεὶς νὰ μετάσχη τοῦ γεύματος τῶν, ἐδέχθη, γνωρίζων ὅτι καὶ οἱ στόμαχοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἔρματος ὡς τὰ πλοῖα, μετὰ δυσαρσκειᾶς του ὅμως. Δὲν ἐνόμιζε λίαν χρηστὸν τὸ νὰ ὀδοιπορῇ δι' ἐξόδων τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, καὶ νὰ σιτίζεται ἐκ τῶν τροφίμων του. Οὐχ ἦττον ἔφαγεν, — ὀλίγον μὲν, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε ἔφαγε.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὅμως, καθήκον του ἐνόμισε νὰ λάβῃ κατὰ μέρος τὸν κ. Φόγ καὶ νὰ τῷ εἴπῃ :

— Κύριε . . .

Ἡ λέξις αὕτη τοῦ ἐσχίζε τὰ χεῖλη, καὶ μόλις ἐκρατεῖτο ἀπὸ τοῦ νὰ δράξῃ τὸν κύριον ἐκείνον ἐκ τοῦ τραχήλου.

— Κύριε, μὲ ὑπεχρεώσατε μεγάλως δεχθέντες με εἰς τὸ πλοῖόν σας. Ἀλλά, μολοντί τὰ μέσα μου δὲν μοῦ συγχαροῦσι νὰ φανῶ τοσοῦτον μεγαλόδωρος, ἐννοῶ νὰ πληρώσω τὸ μέρος μου...

— Ἄς μὴ γίνεταί λόγος περὶ τούτου, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὅχι, ὄχι . . . σὰς παρακαλῶ . . .

— Διόλου, κύριε, ἐπανελάθεν ὁ Φόγ δι' ὕφους μὴ ἐπιδεχομένου παρατήρησιν. Περιλαμβανονται ὅλα εἰς τὰ γενικά ἐξόδα.

Ὁ Φίξ προσέκλινε, καίτοι ἐνδομύχως ἀγανακτῶν, καὶ ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῆς πρῶρας τῆς ἡμιολίας, οὐδὲν πλέον εἶπε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἐντούτοις τὸ πλοῖον ἰστιοδρόμει ταχύ· ὁ κυβερνήτης εἶχε χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ πολλάκις εἶπεν εἰς τὸν κ. Φόγ, ὅτι ἤθελον φθάσει ἐγκαίρως εἰς Σαγκαί, οὗτος δὲ ἤρκεσθη ἀπαντήσας, ὅτι προσεδόκα τούτο. Ἄλλως δὲ ἄπαν τὸ πλήρωμα τῆς ἡμιολίας ἐπεδείκνυεν ἐκτακτὸν ζῆλον, δελεαζόμενον ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς. Πάντα τὰ ἰστία ἦσαν στερεῶς ἀνατεταμένα, οἱ πόδες αὐτῶν ἐντεταμένοι προσηκόντως, οὐδεὶς δὲ παροικισμὸς ἠδύνατο νὰ καταγνωσθῇ τοῦ πηδαλιούχου. Καὶ ἐν λευκοδρομίᾳ τοῦ Βασιλικῆς θαλασσοδρομοῦ Συλλόγου δὲν ἐγένετο βεβαίως ἀκριβέστερον ὁ χειρισμὸς.

Τὴν ἐσπέραν ὁ πλοηγὸς κατεμέτρησε διακοσίων μιλίων δρόμον ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, καὶ ὁ Φιλέας ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἰοκοχάμαν ἀφιξίν του, οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει καθυστέρησιν ἐν τῷ προγράμματί του. Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον σπουδαῖον ἐμπόδιον, ὅπερ εἶχεν ἀπαντήσῃ μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, οὐδεμίαν πιθανῶς ἤθελε τῷ προζενῆσει ζημίαν.

Τὴν νύκτα, πρὸς τὴν αὐγὴν, εἰσῆρχετο τὸ Ταγκαδὲρ εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Φο-Κιέν, ὅστις χωρίζει τὴν μεγάλην νῆσον Φορμόζαν ἀπὸ τῆς σινηκῆς παραλίας, καὶ ὑπερέβαινε τὸν τροπικὸν

τοῦ Καρκίνου. Ἡ θάλασσα τοῦ στενοῦ ἦν λίαν τραχεῖα καὶ πλήρης στενωθῶν, ἃς ἀπετέλουν τὰ ἀντιρρέυματα. Ἡ ἡμιολία ὑπέφερε μεγάλως ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων κυμάτων ἅτινα ἀντέκοπτον τὴν πορείαν της, κατέστη δὲ δυσχερεστάτη ἡ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διαμονή.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνεν ἔτι μάλλον, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐφαινετο προαγγέλλων καταιγίδα. Ἄλλως δὲ καὶ τὸ βαρόμετρον ἐσήμεινε προσεχῆ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαιρας, διότι ἡ πορεία του ἦν ἀνώμαλος, καὶ ὁ ὑδράργυρος ἰδιοτρόπως ἐκυμαίνετο. Πλὴν τούτου ἡ θάλασσα ἐφαινετο ἐξεγειρομένη πρὸς τὰ μεσημβρινοανατολικά τοῦ ὀρίζοντος εἰς κύματα μεγάλα, προδηλοῦντα τρικυμίαν. Τὴν προτεραιάν δὲ ὁ ἥλιος εἶχε δύσει ἐν πορφυρᾷ οὐρίχθῃ ἐν μέσῳ τῶν φασφορικῶν σπινθηρισμῶν τοῦ ὠκεανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης ἐξήτασεν ἐπὶ μικρὸν τὴν κακὴν ἐκείνην ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐψιθύρισεν ἀκατανόητά τινα μεταξὺ τῶν ὁδόντων του. Εὐρεθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον ἐγγύς τοῦ κ. Φόγ, εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ :

— Ἡμπορῶ, ἐντιμότητε, νὰ σὰς εἰπῶ τὸ κάθε τί ;

— Λέγε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ὅ ἀ ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καταιγίδα.

— Ἀπὸ τὸν βορρᾶν ἢ ἀπὸ τὸν νότον θά ἔλθῃ; ἠρώτησεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἀπὸ τὸν νότον. Ἰδέτε, σχηματίζεται τυφῶν !

— Καλῶς νὰ ὀρίση. ἀφοῦ θά μᾶς ὠθήσῃ πρὸς βορρᾶν, ὅπου πηγαίνομεν, ἀπήντησεν ὁ εὐπατριδῆς.

— Ἄ ! ἀφοῦ τὸ παίρνετε ἔτσι ! ὑπέλαθεν ὁ πλοηγός, δὲν λέγω πλέον τίποτε.

Τὰ προαισθήματα τοῦ Ἰωάννου Βούνσβυ δὲν τὸν ἠπάτων. Ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους οὐχὶ τοσοῦτον προκεχωρημένη ὁ τυφῶν, κατὰ τὴν ἐκφρασιν διασῆμου μετεωρολόγου, ἤθελε παρέλθει ἀπλῶς ὡς φαινὸς καταβράκτης ἠλεκτρικῶν φλογῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χειμερινὴν ἰσημερινὴν ὑπῆρχε φόβος ὅτι ἤθελεν ἐσακήψῃ μετὰ μεγίστης σφοδρότητας.

Ὁ κυβερνήτης ἐν τούτοις ἔλαβε τὰς προφυλάξεις του ἐκ τῶν προτέρων. Διέταξε νὰ συμπτυγθῶσι πάντα τὰ ἰστία τῆς ἡμιολίας, νὰ καταβιασθῶσιν αἱ κεραταὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, νὰ καταχθῶσι τὰ ἐπιστήλια καὶ νὰ εἰσελευσθῇ τὸ δοράκιον. Οἱ καθέκται πάντες ἐκλείσθησαν καὶ οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἠδύνατο πλέον νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ σκάφος τοῦ πλοίου. Ἐν δὲ μόνον τρίγωνον ἰστίον, προτονὸς ἐκ στερεῆς ἰθύνης, ἀνεπετάσθη, ὅπως διατηρῆ οὐριοδρόμον τὴν ἡμιολίαν.

Ἐἶτα παρεκάλεσεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ τοὺς ἐπιβάτας του νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν κοιτῶνα· ἀλλὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, ἡ ἔλλειψις ἐν αὐτῷ

ἀέρος, καὶ οἱ κλονισμοὶ τοῦ σάλου καθίστων τὴν ἐν τῷ κοιτῶνι διαμονὴν λίαν δυσάρεστον φυλάκισιν, οὐδεὶς δὲ, οὔτε ὁ κ. Φόγ, οὔτε ἡ κ. Λουδά, οὔτε αὐτὸς ὁ Φίξ συγκατένευσαν νὰ καταλίπωσι τὸ κατάστρωμα.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἐνέσκηψε μετὰ βροχῆς καὶ λαίλαπος ἡ καταιγὶς κατὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ, καίτοι ἐν μόνον ἔφερε τεμάχιον ἰστίου, ἀνηράγη ὡς πτίλον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκείνου, οὐτινος, πνέοντος ἐν τρικυμίᾳ, οὐδὲν δύναται νὰ παράσχη ἰδέαν ἀκριβῆ. Καὶ ἂν τις παραβάλλῃ τὴν ὀρμὴν του πρὸς τὸ τετραπλοῦν τῆς ταχύτητας ἀτμομηχανῆς κινουμένης δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως, πάλιν ὑπολείπεται τῆς ἀληθείας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπλευσεν οὕτως ἡ ἡμιολία πρὸς βορρᾶν, παρασυρομένη ὑπὸ τῶν γιγαντιαίων κυμάτων, καὶ διατηροῦσα εὐτυχῶς ταχύτητα ἴσην πρὸς τὴν ταχύτητα τῶν. Εἰκοσάκις παρ' ὀλίγον κατεποντίζετο ὑπὸ τῶν ὕδατων ἐκείνων ὀρέων, ἅτινα ἐξανίσταντο κατὰ τῆς πρύμνης, ἂν δεξιὰ τις οἰκιστροφία δὲν προσλάμβανε τὴν καταστροφὴν. Οἱ ἐπιβάται ἐδέχοντο μετὰ φιλοσοφικῆς ὑπομονῆς τὴν βροχὴν τῶν κυμάτων. Καὶ ὁ μὲν Φίξ ἐγόγγυζε φυσικῶς ἐνδομύχως, ἀλλ' ἡ ἀτρόμητος Λουδά, προσηλωμένον ἔχουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν συνοδοιπόρον της, οὐτινος ἐθαύμαζε τὴν ἀπάθειαν, ἐφαινετο ἀξία αὐτοῦ καὶ περιεφρόνει ἐγγύς του τὴν καταιγίδα. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾶ τὸν Φιλέαν Φόγ, ὁ τυφῶν ἐκεῖνος ἐφαινετο περιλαμβανόμενος εἰς τὸ πρόγραμμα του.

Τὸ Ταγκαδὲρ εἶχε τῶς βαδίσει διαρκῶς πρὸς βορρᾶν. Τὸ ἐσπέρας ὅμως, ὡς ὑπῆρχε φόβος, ὁ ἄνεμος ἐτρέπη βορειοδυτικὸς, ἡ δὲ ἡμιολία, πλητομένη πλαγίως ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἤρξατο φοβερῶς κλονιζομένη. Ἡ ὀρμὴ τῆς θαλάσσης ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας πόσον στερεῶς εἰσὶ προσδεμένα πρὸς ἄλληλα πάντα τοῦ πλοίου τὰ μέρη.

Τὴν νύκτα ἐσφόδρυνεν ἔτι μάλλον ἡ καταιγὶς, ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, βλέπων τὸ σκότος ἐρχόμενον καὶ μετὰ τοῦ σκότους αὐξανόμενον τὴν τρικυμίαν, ἠσθάνθη μεγάλην ἀνησυχίαν. Σκεφθεὶς δὲ, ὅτι φρόνιμον ἤθελεν εἶναι νὰ προσορμισθῶσι πῶς, καὶ συμβουλευθεὶς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ πληρώματος του, ἐπλησίασεν εἰς τὸν κ. Φόγ καὶ τῷ εἶπε :

— Νομίζω, ἐντιμότητε, ὅτι καλὸν θά ᾔτο νὰ προσορμισθῶμεν εἰς κανένα λιμένα.

— Καὶ ἐγὼ νομίζω, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Εἰς ποῖον ὅμως ; ὑπέλαθεν ὁ πλοηγός.

— Εἰς ἓνα καὶ μόνον, μὲ φαίνεται, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ κ. Φόγ.

— Δηλαδή ;

— Εἰς τὸ Σαγκαί.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ κυβερνήτης δὲν ἐνόησε

τί ἐσήμαινε ἡ ἀπάντησις ἐκείνη, καὶ πόσον ἐνέκλειεν ἐπιμονὴν καὶ ἰσχυρογνωμοσύνην. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀνέκραξεν :

— ὦ, χωρὶς ἄλλο, ἡ ἐντιμότης σας ἔχει δίκαιον. Εἰς τὸ Σαγκαί.

Καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ Ταγκαδὲρ διετηρήθη ἀναλλοίωτος πρὸς βορρᾶν.

Φοβερὰ τῇ ἀληθείᾳ νῦξ ὑπῆρξεν ἐκείνη. Θαῦμα δὲ ὅτι ἡ μικρὰ ἡμιολία δὲν περιεστράπη. Δις κατεκλίθη, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εὐρισκόμενα ἤθελον ἀναρπαγῆ, ἂν δὲν εἶχον ἐγκαίρως ἀσφαλισθῆ δι' ἐχμάτων. Ἡ κ. Λουδά ἦτο κατηφανισμένη, ἀλλ' οὐδὲν ἐξέφρασε παράπονον. Πολλάκις δὲ ὁ κ. Φόγ ἠναγκάσθη νὰ ὀρμήσῃ πρὸς αὐτήν, ἵνα τὴν προστατεύσῃ κατὰ τῆς ὀρμῆς τῶν κυμάτων.

Ἀνέτειλε τέλος ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ τρικυμία ἐξηκολούθει ἔτι μαινομένη. Ἄλλ' ὁ ἄνεμος ἐτρέπη πάλιν εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ἡ τροπὴ αὕτη ἦν εὐνοϊκὴ, καὶ τὸ Ταγκαδὲρ ἤρξατο πάλιν εὐθυδρομοῦν ἐπὶ τῆς παραχῶδους ἐκείνης θαλάσσης, ἧς τὰ ὑπερμεγέθη κύματα συνεκρούοντο πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου γεννώμενα. Προήρχετο δ' ἐκ τούτου σύγκρουσις δύο διαφόρων σάλων, ἧτις ἤθελε βεβαίως συντρίψει πλοῖον οὐχὶ τοσοῦτον στερεῶς κατεσκευασμένον.

Ἐνόησε διεφαίνετό που ἡ ἀκτὴ διὰ μέσου βωγμῆς τινος τῆς οὐρίχθης, ἀλλὰ πλοῖον οὐδὲν τὸ Ταγκαδὲρ μόνον ἐθαλασσοδρόμει.

Τὴν μεσημβρίαν ἐφάνησαν συμπτώματα τινα γαλήνης, ἅτινα κῆξησαν ἔτι, κλιναντος τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν δύσιν του.

Ἡ μικρὰ τῆς τρικυμίας διάρκεια προήρχετο ἐξ αὐτῆς τῆς σφοδρότητός της. Οἱ δὲ ἀπειρηκότες ἐπιβάται ἠδυνήθησαν τέλος νὰ φάγωσιν ὀλίγον καὶ ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ μικρὸν.

Ἡ νῦξ ὑπῆρξε σχετικῶς ἡρεμος, ὁ δὲ πλοηγὸς ἀνέπτυξε πάλιν τὴν κάτω σειρὰν τῶν ἰστίων, καὶ ἡ ταχύτης τῆς ἡμιολίας ὑπῆρξε μεγάλη. Τὴν ἐπαύριον, ἐνδεκάτην τοῦ μηνός, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ παρέτήρησε τὴν ἀκτὴν, καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ Σαγκαί ἀπέειχεν ἑκατὸν μόλις μίλια.

Ἐκατὸν μίλια, ἅτινα ἔπρεπε νὰ διανυθῶσιν ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ! διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ὄφειλε νὰ φθάσῃ ὁ κ. Φόγ εἰς Σαγκαί, ἵνα μὴ καθυστερήσῃ τοῦ εἰς Ἰοκοχάμαν ἀποπλεόντος ἀτμοκινήτου. Ἄν δὲν ἐπήρχετο ἡ τρικυμία, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν τὸσαῦται ὥραι, δὲν θ' ἀπέειχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ λιμὴν πλέον τῶν τριάκοντα μιλίων.

Ὁ ἄνεμος κατέπιπεν ἐπαισθητῶς, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ κατέπιπεν εὐτυχῶς καὶ ἡ θάλασσα. Ἡ ἡμιολία ἐκαλύφθη τότε ὑπὸ ἰστίων λαίφος, πρόσθος καὶ προτονίδες ἐκυλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ ἡ θάλασσα ἀνεπήδα εἰς ἀφροὺς ὑπὸ τὴν σειρὰν τῆς πρῶρας.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ Ταγκαδὲρ ἀπειγε μὲν ἑξ ἑξαετασάκοντα μίλια τοῦ Σαγκαϊ, τοῦ ἕμενον δὲ ἔξ ὧραι ὅπως καταπλεύσῃ ἐκεῖσε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ὑοκογάμας.

Πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνησύχον ζωηρότατα, πάντες ἐκ παντὸς τρόπου ἐπεθύμουν νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως, καὶ πάντες—τοῦ Φιλέα Φόγ βελανίως ἐξαιρουμένου—ἠσθάνοντο πάλλουσαν τὴν καρδίαν των ἔξ ἀνυπομονησίας. Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχεν ἀνάγκη ταχύτητος ἑννέα μιλίων καθ' ὥραν, ὃ δὲ ἄνεμος κατέπιπτε πάντοτε! Ἦτο αὐτὰρ τις ἀνώμαλος, ἀτάκτως καὶ διακεκομμένης ἐπιπνεύουσα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, παρερχομένη δὲ ταχεῖα καὶ καταλείπουσα τὴν θάλασσαν ἀρβυτιδιώτον.

Ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἦτο τόσον ἔλαφρόν, καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ λεπτοῦσθ' του ἰστία τοσοῦτον καλῶς συνήγον πᾶσαν ἰδιότροπον τῆς αὔρας πνοήν, ὥστε, τῇ βοήθειᾳ τοῦ βέματος, κατὰ τὴν ἔκστην ὥραν ὑπελείποντο δέκα μόνον μίλια μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Σαγκαϊ, καθότι ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς ἀπόστασιν δέκα μιλίων τουλάχιστον ἀπὸ τῶν ἐκβαλῶν.

Τὴν ἐβδόμην ὥραν τέλος ἡ ἡμιολία ἀπειγεν ἔτι τρία μίλια ἀπὸ τῆς πόλεως. Φοβερά δὲ βλασφημία διέβηκε τὰ χεῖλη τοῦ κυβερνήτου βλέποντος ὅτι ἐμελλε νὰ στερηθῇ τὴν ἐκ διακοσίων λιρῶν ἀμοιβήν. Ἐθεώρησε τὸν κ. Φόγ, ὅστις ἔμενον ἀπαθής, καίτοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διεκυβεύετο δλόκληρος ἡ περιουσία του.

Τὴν στιγμὴν ἐπίσης ἐκείνην μακρὰ μελανή ἀτρακτος, στεφομένη ὑπὸ στροβίλων καπνοῦ, ἐφάνη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων. Ἦτο δὲ τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, ἀσπλέον κατὰ τὴν κανονικὴν του ὥραν.

— Νὰ παρ' ἡ ὄργη! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης Βούνοβυ, ἀπαθῆσας τὸν εἶκα μετ' ἀπελπισίας.

— Κάμετε σημεῖον! εἶπεν ἀπλῶς ὁ Φιλέας Φόγ.

Μικρὸν ὄρειχάλκινον τηλεβόλον, εὐρισκόμενον εἰς τὴν πύραν τοῦ Ταγκαδὲρ, καὶ χρῆσιμεῖον ὅπως πυροβόλον ἐν καιρῷ οὐρίχλης, ἐπληρώθη μέχρι στομίου καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ πλοηγὸς προσῆγε τὸν ἀνημμένον ἄνθρακα εἰς τὴν ἑπὶν.

— Τὸ σημεῖον ἀμνηστίας! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Ἦ σημαία ὑπεστάλη εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱστοῦ, ὑπῆρχε δὲ οὕτω ἔλπις, ὅτι τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, βλέπον τὸ διδόμενον σημεῖον, ἤθελεν ἐτραπῆ μικρὸν τῆς ὁδοῦ του, ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἡμιολίαν.

— Πῦρ! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Καὶ τὸ μικρὸν ὄρειχάλκινον τηλεβόλον ἐβρόντησεν εἰς τὸν ἀέρα.

[Ἐπιτομία συνέχειας.]

Τὸ μῆκος πάντων τῶν σιδηροδρόμων τῆς γῆς τῷ 1830 ἦτο 1,322 χιλιόμετρα, τῷ 1877 δὲ 320,830.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΙΔΩΝ

Ἡ ἱστορία τῶν χειρῶν ὡς καὶ ἡ τῶν ἐνδυμάτων εἶνε στενότερα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Διακρίνονται δὲ αἱ χειρῖδες εἰς τρία, ταυτέστι εἰς τὰς δερμάτινας, ἐκ χονδροῦ δέρματος τῶν ζώων, πρὸς χρῆσιν τῶν γεωργῶν. τὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ μεταλλίνων φοιδῶν πρὸς χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν, καὶ τὰς ἐκ δέρματος λεπτοῦ ἢ μεταξίνης χροσοκεντήτους πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων λεπτοφυεῖς τὰς χεῖρας. Αἱ τρεῖς δ' αὐταὶ τῶν χειρῶν διαίρεσεις ἀντιστοιχοῦσιν ἀληθῶς πρὸς τρεῖς ἐποχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητας, τὸν Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν. Τὸ στρατιωτικὸν δὲ, ὡς διηγείται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ Ἰακώβ ἐπεχείρησε νὰ ὑπερπάσῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαάκ, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τοὺς παλαιούς ἐκείνους χρόνους ἦσαν γνωστὰ αἱ ἐκ δερμάτων κατασκευαζόμεναι χειρῖδες. Μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀνευρίσκωμεν χειρῖδας ἐν Ὀδυσσεΐᾳ καὶ βλέπομεν τὸν γυναιὸν Λαέρτην, τὸν πατέρα τοῦ πολυμηχανοῦ Ὀδυσσεῖως, περιποιούμενον τὸν ἀργῶν του καὶ φοροῦντα κνημίδας ἐκ δέρματος βοῦς καὶ χειρῖδας, ἵνα μὴ κεντῶσι τὰς χεῖρας του αἱ βάραι,

περὶ δὲ κνημῆσι βοείας

κνημίδας βρατίης δίδετο. . . .

χειρῖδας τ' ἐπὶ χερσὶ, βίτων ἕνεκ' . . .

ὡς λέγει ὁ θεὸς Ὀμήρου.¹ Ἐν γένει οἱ Ἕλληνας οὐδέποτε μετεχειρίζοντο τὰς χειρῖδας ὡς κόσμημα ἢ ὡς μέρος τῆς μαλακότητος τῶν χερῶν, ὡς οἱ Πέρσαι, οἵτινες ἐφόρουσιν, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα,² «περὶ ἄραις ταῖς χερσὶ χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλῆθρας.» Ὁ δὲ Ἀθηνῆος³ ἀναφέρει γαστρίμαργόν τινα, ὅστις ἤρχετο εἰς τὰ συμπόσια φορῶν δακτυλῆθρας «ἵν' ὡς θερμάτατον ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῷ τῇ γλώττῃ» τὸ φαγητόν, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δαιτυμόνες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ περιμένωσιν, ἕως οὗ ψυχρανθῆ καὶ δυναθῶσι νὰ το λάβωσιν, διότι ὡς γνωστὸν τότε ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων λαμβάνοντες τὰ φαγητά! Ὡς δὲ παρ' Ἕλλησιν οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίους αἱ χειρῖδες ἦσαν χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς γεωργοὺς. Σκηπῶν ὁ Νασικᾶς, ἰδὼν τινα ἐκλογεῖα ἔχοντα τυλῶδεις καὶ χονδράς τὰς χεῖρας, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ κατεσκεύασε τὰς χειρῖδας του.

Καὶ ἐπὶ ὑδατῶν δὲ ἐπιτυμβίων εὐρίσκονται μορφαί φοροῦσαι χειρῖδας, πλεῖστα δὲ ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανοῦ.⁴ Πλίνιος δ' ὁ

1 Ὀδυσσεΐας ω, 228-230.

2 Κύρον Παιδείας 8, 8, 17.

3 Α, 10, 25.

4 Τὴν στήλην ταύτην ἔστησε τῷ 112 μ. Χ. ἡ Γερουσία καὶ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων εἰς τιμὴν τοῦ αὐτο-

νεώτερος ὁδοιπορῶν ἐν ὧρα ψύχους, λέγει εἰς τὸν γραμματεῖα του νὰ φορέσῃ χειρῖδας ἵνα δύναται νὰ γράψῃ εὐκόλως προφυλάττων τὰς χεῖρας του ἀπὸ τοῦ ψύχους.

Ἐπὶ Φιλίππον Αὐγούστου,¹ βασιλέως τῆς Γαλλίας (1165-1223), ἡ χεῖρις ῥιπτομένη ἔθεωρετο ὡς πρόσκλησις εἰς θείαν χρίσιν, ὃ δὲ κύπτων καὶ λαμβάνων τὴν χειρῖδα ἐσήμαινεν ὅτι ἐδέχετο τὴν πίσταλῆσιν. Ὁ ἀτυχὴς νέος Κορράδινος (1252-1268), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορράδου τοῦ Δ', ἀφαιρέθεις τὸν θρόνον καὶ τὴν ζωὴν ὑπὸ τοῦ δούκῃς Καρόλου τῆς Ἀνδεγαβίας, ἀναβαίνων ἀδίκως τὸ ἱερόμα, διεμαρτυρήθη ῥίψας εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους τὴν χειρῖδά του, παρακαλέσας νὰ τὴν δώσωσιν εἰς τινα πρίγκιπα συγγενῆ του. Τὴν χειρῖδα ταύτην λαβὼν τις τῶν πολιτῶν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας Πέτρον. Ἦτος ἐνεκεν αὐτῆς ἀναγορεύθη ἔπειτα ἐν Παλιέρμω.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ χεῖρις ἦτο σύμβολον προσκλήσεως εἰς μοναρχίαν ἢ εἰς δικαστήριον, διὰ τοῦτο ἀναμφισβῶτως ὁ προσερχόμενος ἐνώπιον ἀνωτέρου, ὁ ὑπογράφων γαμικὸν συμβόλαιον, ὁ εὐλόγων ἐν τῷ βαπτίσματι παρὰ τοῖς καθολικοῖς, ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, εἰς κωνωνίαν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων καὶ ἐν γένει εἰς οἶον δῆποτε τόπον σεβαστὸν ὄφειλε νὰ ἔγῃ τὰς χεῖρας γυμνὰς, ἄνευ χειρῶν. λέγεται δ' ἐν τινι καθολικῷ συναξαρίῳ ὅτι κληρικὸς τις εἰσελθὼν εἰς ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρῖδας, ἐτιμωρήθη καὶ αἱ χειρῖδες ἐκολλήθησαν ἐπὶ τῶν χερῶν του. Ἀπηγορεύετο δὲ εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ συνεδριάζωσι μετὰ χειρῶν, οἱ δ' ἀνώτατοι ὑπάλληλοι ἤδυναντο νὰ φορῶσιν, ἀλλὰ μόνον λιῆας. Ὡς ἔχοντες δὲ τῶν παλαιῶν τούτων διατάξεων θεωρηθῆτω τὸ ὅτι οἱ μάρτυρες ἐξεταζόμενοι σήμερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὄφειλουσιν νὰ μὴ φορῶσι χειρῖδας, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν οἱ προκράτορες Τραϊανοῦ μετὰ τὴν νικηφόρον αὐτοῦ ἐστρατεῖαν κατὰ τῆς Δακίας. Ἦτο δ' ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἕγουσα ὕψος μὲν 42 περίπου μέτρων, διάμετρον δὲ 4. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἴστατο ὁ ἀνδρῆς τοῦ αυτοκράτορος καὶ ἡ ἐπιφανεία τῆς ὄλης ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀναγλύφων παριστάτων τῶν ἀνδραγαθῶν του. Τῷ 1588 ὁ πάπας Σίξτος ὁ Ε' (1521-1590) ἀνακαινίσας τὴν στήλην ἀντικατέστησε τὸν ἀπολεσθῆντα ἀνδριάντα διὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἡ στήλη τοῦ Τραϊανοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον τῆς ἐν Παρισίῳ στήλης τῆς Βανδόμης. Ὁ δὲ Τραϊανὸς εἶνε ὁ γνωστὸς Ῥωμαῖος αυτοκράτωρ ὁ «πατὴρ τῆς πατρίδος» ἐπονομασθεὶς καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διαγμῶν κινήτα.

1. Ἐπονομάσθη Αὐγούστος, διότι ἐγεννήθη τὸν μῆνα Αὐγούστου. Ἀναγορεύθεις βασιλεὺς πεντακαίδεκατῆς μετέωρης τῆς ὕστατοφρορίας μετὰ Ριχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου (1180), ἀπέκρουσε νικηφόρος πολλοὺς ἐχθροὺς τῆς Γαλλίας, ἐπροστάτευσεν (1215) τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων (ὅπερ ἔκτοτε ἐπονομάσθη «τὸ πρωτόγονον τέκνον τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας») καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς πατρίδος του.

σερχόμενοι εἰς μετάληψιν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων. Κατὰ δὲ τὸν αὐλικὸν κανονισμὸν ἀνευ χειρῶν προσήρχοντο ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς πρίγκιπας καὶ τὰς πρίγκιπισσας.

Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες καὶ σύμβολον ἀρχῆς, καὶ αἱ εὐλογοῦμαι ἐν Ῥημοῖς κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέφειως τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἐδήλουν ὅτι θεοθῆν ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἐκ παραδόσεως ἀρχὴν ἡ χεῖρις ἐχρησίμευσεν εἰς ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τοῦ δεσπότη, πρὸς ὃν ἐκδηλῶν ὁ ὑποτελής τὸ σεβασ αὐτοῦ κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὰς χειρῖδας καὶ τὸ ξίφος του. Ἐκάλουν δὲ χειρῖδας καὶ ἄσμηλον τινα τιμαριωτικόν, καὶ ἡ δωρεὰ χειρῖδος ἐδήλου καὶ τὴν δωρεάν τοῦ κτήματος.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἱερεῖς πρῶτοι ἐφόρεσαν χειρῖδας ἐπιτραπέσιας ὑπὸ τῆς ἐν Ἀκνισγράνῳ συνόδου, ἥτις καὶ κανονισμὸν συνέταξε περὶ τῆς χρήσεως ἐν γένει αὐτῶν. Ἀλλ' ἑτέρα σύνοδος ἐν Πουατιῇ ἀπηγόρευσε αὐτάς διὰ τοὺς λόγους δι' ὅς ἄλλοτε συνετάχθησαν οἱ κατὰ τῆς πολυτελείας ῥήμοι.¹

Ὁ Γκαίτε διηγείται ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι αὐτοῦ τὰ ἔξης: «Αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις προσέφερον ἐπιστήμως χειρῖδας κατὰ τὴν τελετήν, ἥτις προηγεῖτο τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐν Φραγκοφούρτῃ ἐμποριῶν πανηγύρεων. Ἡ ἀνανέωσις τῆς εἰλικρινείας αὐτῶν ἐθεβαιούτο προσέτι καὶ διὰ συμβολικῶν δώρων, ἄτινα προσέφερον εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμπόρων ἐν ἐπιστήμῳ συνεδριάσει. Ἰδοὺ δὲ πῶς εἰς ἐμέ. παῖδα ὄντα, διηγούντο τὰ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην. Οἱ σύνοδροι συνήρχοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοκρατορικῇ αἵθουσῃ, καὶ προεδρεύοντος τοῦ προέδρου, ὁ γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὴν κίτιαν τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' αἶφνης ἤκούετο μουσικὴ ἀλλόκοτος ἐνθυμιζούσα τὴν ἔλευσιν, οὕτως εἶπεῖν, παρελθόντων αἰώνων, καὶ τρεῖς αὐληταὶ κεκαλυμμένῃ ἔχοντες τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνδεδυμένοι μανδύας χρυσοπαρούφους, ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν αἵθουσαν αὐλοῦντες. Ταύτων δ' ὁ μὲν ἐφόρεσεν ἄσκαυλον, ὁ δὲ βαρύνυλον, ὁ δὲ ὀξύκυλον. Παρευθὺς δὲ διακοπτομένης τῆς συνεδριάσεως εἰσῆρχετο ἀντιπρόσωπος μίᾳ τῶν Ἀσσιατικῶν πόλεων² μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, καὶ ἐνεχειρίζεν εἰς τὸν πρόεδρον τὰ συμ-

1. Πρῶτον παρὰ Ῥωμαίους συνετάχθησαν ἐπιτηδεῖς νόμοι πρὸς περιστολὴν τῆς πολυτελείας τῶν συμποσίων, τῶν ἐνδυμάτων καὶ αὐτῶν τῶν κηδεῶν καὶ τῶν τάφων. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η' (1224) μέχρι τοῦ ΙΔ' (1700 κ.ἔξ.). Κατὰ τῆς σήμερον ἐπικρατούσας νεωτέρης δοξατίας οἱ τοιοῦτοι νόμοι εἶνε τυραννικοὶ καὶ γελοιοὶ, ἀντικείμενοι εἰς τῆς στοιχειωδιστάτας γνώσεις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας.

2. Ἀσσιατικὴν Δεσμὸν (ἐκ τοῦ ἀρχ. γερμ. hansen συνεταίριζεσθαί), συσταθέντα τῷ 1241 ὑπὲρ ἀμοιβῆς συμποσηθείας κατὰ τῶν πειρατῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου. Ἀνηλθον δ' αὐταὶ εἰς 80 καὶ διηροῦντο εἰς 4 τμήματα προσερχομένων τῆς Λυ-

βολικά δώρα, ἤτοι δείγματα τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξ ὧν συνίστατο κυρίως τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ παλαιὸν τι ἔθος πάντα τὰ ἐμπορικὰ εἶδη ἐξεπροσώπει τὸ πέπερι. Ὁθεν ὁ ἀντιπρόσωπος κατέθετεν ἐνώπιον τοῦ προέδρου μεγάλην ἐκ γλυπτοῦ ξύλου πεπεροθήκην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ζεύγος χειρῶν κεκοσμημένων διὰ μεταξίνων σφαιριδίων καὶ ποικιλιμάτων. Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες αὐταὶ σημεῖον προστασίας εὐμενῶς μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου παρεχομένης, εὐγνωμόνης δὲ ὑπὸ τῆς πόλεως λαμβανομένης. Καὶ οἱ αὐτοκράτορες δὲ δὲν ἐδίσταζον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ στέλλωσι τὸ δείγμα τοῦτο τῆς συνδιαλλαγῆς πρὸς τὰς αὐτοκρατορικὰς λεγομένας πόλεις.¹ Ὁ ἀντιπρόσωπος εἰπεῖτα κατέθετε παρὰ τῆς πεπεροθήκης λευκὴν βράβδον, ἧς ἄνευ οὐδεμίᾳ πρᾶξις εἶχε κύρος τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐξεφώνει λόγον καὶ ἀνεχώρει μετὰ τῶν ἀλλήλων.»

Αἱ χειρῖδες παρὰ τοῖς καθολικοῖς ἔχουσι συμβολικὴν ἔννοιαν ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ βαπτίσματος. Κατ' ἔθος δὲ προσφέρουσι ζεύγος χειρῶν εἰς τὴν ἀνάδοχον.

Οἱ Ἴσπανοὶ συνειθίζον νὰ προσφέρωσι ζεύγος χειρῶν εἰς τοὺς κομίζοντας καλὴν τινα εἰδήσιν, ὡς συγχαρῖκα τρόπον τινα. Τὸ ἔθος τοῦτο εἰσῆλθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐξ οὗ προήλθον καὶ αἱ παρομοιώσεις αὐταὶ φράσεις: *Se donner des gants*, Ἀποδίδω εἰς ἐμαυτὸν ἀξιώπαινον τινα πράξιν, *καυθῶμαι ἐν αὐθόοντι*.

Prendre des gants, mettre des gants, Πράττω ἢ λέγω τι μετὰ πολλῆς περικεφῆως.

Chat ganté n'a jamais pris de souris, Μὲ γάντια ὁ γάτος ποντίκια δὲν πιάνει. Τουτέστι, ἐὰν θέλῃς νὰ κάμῃς σωστὴν τὴν δουλειά σου, πρέπει νὰ πιάσῃς μὲ τὸ χέρι σου.

Μνείας ἀξία εἶνε καὶ ἡ χεὶρ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ λεγομένου *προμάχου* *champion* τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλίσσης ἢ κατὰ τοὺς γάμους αὐτῶν ὁ εὐπατρίδης ὁ ἐπιτετραμμένος τὸ ἀξίωμα τοῦ προμάχου ἀναγγέλλει διὰ κηρύκων εἰς τὴν πόλιν ὅλην ὅτι ρίπτει τὴν χειρῖδα ὡς σημεῖον προκλήσεως πρὸς πάντας ὑπήκοον θέλοντα νὰ ὑποβάλῃ ἀντιρροήσεις καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἀναγορεύσεως ἢ τοῦ βέλους, Κολωνίας, Βρουσσέλης καὶ Δανζίκης. Συνεισφέρον δὲ ἀνάλογον στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ χρηματικὴν εἰσφοράν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς 11^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἤρξατο ἐκπίπτουσα ἡ Ἄνσα ἕνεκα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς ἀκμῆς τῆς Ὀλλανδίας καὶ διελύθη τῷ 1630 περιορισθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμην καὶ Λυδέκκην.

1. Αὐτοκρατορικὰ ἐλέγοντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πόλεις τινὲς ἔχουσαι ἴδιαν διοίκησιν καὶ μόνον ἐξαρτώμεναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπετέλουν δὲ καὶ δύο ἴδια τμήματα ἐν ταῖς Διαιτίαις, τὸ τοῦ Ῥήνου καὶ τὸ τῆς Σουβίας ἦσαν δ' αὐταὶ ἡ Ἀκουίγρηνον, Βρέμην, Κολωνία κλπ.

γάμου τοῦ βασιλέως. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἐγένετο χρῆσις καὶ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς νῦν βασιλείσεως τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας.

Τὸν Μεσαίωνα οἱ διὰ μεταλλίνων φολίδων κεκαλυμμένοι χειρῖδες ἦσαν μέρος ἀναπόσπαστον τῆς πανοπλίας τῶν Ἱπποτῶν. Καὶ σήμερον δ' εἶτι ὁ χειρισμὸς τῶν ἀγγεμάχων ὅπλων εἶνε ἀσφαλέστερος καὶ εὐκολώτερος μετὰ χειρῖδων. Ὅτε δὲ ἴσχυε τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα ἐν χρήσει ἦσαν καὶ αἱ λεγόμεναι *χειρῖδες ἱερακοτρόφου* ἐκ δέρματος βουβάλου, αἱ ἐκ δέρματος ἐλάφου καὶ αἱ ἐκ δέρματος αἰγάγου. Βραδύτερον αἱ χειρῖδες ἀπομένουσιν ὡς μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύχους καὶ τινῶν ἐπιδημικῶν νόσων. Τὴν 11^{ην}, 12^{ην} καὶ 13^{ην} ἑκατονταετηρίδα αἱ χειρῖδες ἦσαν πεποικιλμένα διὰ μεταξίνας καὶ χρυσοῦ ὁ ἐπικρατῶν τότε ἰταλικὸς συρμός δὲν ἐλησμόνησε τὸ μέρος τοῦτο τοῦ στολισμοῦ.

Μέσον πολυτελείας ἐγένοντο αἱ χειρῖδες ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Γ' (1551-1589) μεταβάσαντος τοῦ συρμοῦ ἐξ Ἀγγλίας, καὶ ἔκτοτε ἀπετέλεσαν μέρος ἀπαραίτητον τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας. Αἱ γυναῖκες ἐφόρου μεταξίνας μόνον χειρῖδας τὸν δὲ χειμῶνα ἦσαν ἐν χρήσει αἱ ἐκ δέρματος βουβάλου ὑπεστρωμένοι διὰ σι σύρας. Καὶ τῶν μὲν χωρικῶν ἦσαν ἐκ σαγκαίου ἢ χονδρῶ δέρματος, τῶν δ' εὐγενῶν ἐκ διηθημένου ὑφάσματος ἢ ἐκ λεπτοῦ δέρματος. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίλων (1549-1589) ἐφόρου χειρῖδας μεμυρισμένας, *φραγγιπῶνια* ὀνομαζομένας ἀπὸ τινος κόμητος ἰταλοῦ Φραγγιπῶνη, πρῶτον εἰσαγαγόντος τὸν συρμὸν τοῦτον εἰς Γαλλίαν. Ἀργουένης δὲ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' (1638-1715) αἱ δερμάτιναι χειρῖδες ἔγειναν κοιναί, ἀλλ' ἐφόρου αὐτὰς μόνον ἐν τῇ Ἱππασίᾳ, ἐν ὀδοποιρίᾳ, ἐν θήρᾳ καὶ ἐν γένει εἰς οὐχὶ ἐπισήμους περιστάσεις. Μέχρι δὲ τῆς 11^{ης} ἑκατονταετηρίδος πᾶς εἰσερχόμενος εἰς τὰ βασιλικά ἵπποστάσια ὤφειλε νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρῖδας. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἐφόρου κατὰ προτίμησιν περικάρπια ἐκ τριγάρτων καλύπτοντα μέρος τῆς χειρὸς. Λουδοβίκος δ' ὁ ΙΗ' (1755-1824) ἐμμένων εἰς τὰ παλαιὰ οὐδέποτε ἐφόρεσε χειρῖδας.¹

Οἱ λεγόμενοι εὐγενεῖς θεωροῦσι, καὶ λίαν εὐλόγως, ὡς πράγμα σπουδαιότατον οὐ μόνον τὴν

1. Ἡ χρῆσις τῶν χειροκτιῶν (περιχειρῶν), γράφει ὁ Σαρλάτος Δ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» του, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' τοῦλάχιστον αἰῶνος, δὲν ἦν γνωστὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Χωνειάτης, περιγράφων τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Λατίνου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θωμᾶ Μοροζίνη, λέγει ὅτι «περιέκλειε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντὸς θηκῶν δερματίνων, ἐσχισμένων περὶ τοὺς δακτύλους.» Οἱ δὲ μεταξὺ τῶν Ὁθωμανῶν νέοι καλλωπισταί, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνείθισαν τὰ χειροκτία, προσδιωρισμένα ὑποχρεωτικῶς μόνον διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιώματικούς καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς ἐν ταῖς παρατάξεσιν.

καθαριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν λευκότητα τῶν χειρῶν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς χρήσεως τῶν χειρῖδων. Τινὲς συνειθίζουσι νὰ κοιμῶνται φοροῦντες χειρῖδας, ἀπαραίτητοι δ' εἶνε αὐταὶ κατὰ τὰς ὀδοποιρίας. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ ὁ Βύρων τοσοῦτον ἐφρόντιζε περὶ τῶν μικρῶν καὶ χιονολεύκων χειρῶν του, ὥστε καὶ κολυμβῶν ἐφόρει χειρῖδας.

Ἐν τισὶ δὲ πόλεσι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι κυριώτατον μέλημα οὐχὶ τὰς χειρῖδας, ἀλλὰ τὴν ὑπόδεσιν. «Οἱ ἄγγλοι εὐγενεῖς, γράφει γάλλος τις συγγραφεὺς γοσφῆς *Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ κομῶδου ζῆν*, ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζονται ἐξ ζεύγος χειρῖδων τὴν ἡμέραν. Καὶ τὴν μὲν πρῶταν ἐλαύνοντες τὸ κυνηγετικὸν ὄχημα χειρῖδας ἐκ δέρματος βέννου, κατὰ τὴν δίωξιν τῆς ἀλώπεκος χειρῖδας ἐκ δέρματος αἰγάγου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς Λονδίνον ἐπὶ δίφρου, χειρῖδας ἐκ δέρματος κάστορος. Πορευόμενοι δ' εἰπεῖτα χάριν περιπάτου εἰς τὸ Ἀἶτ Πάρκ χειρῖδας ἐκ χρωματιστοῦ δέρματος ἐρίφου πορευόμενοι δ' ἐπὶ δειπνῶν χειρῖδας ἐκ κιντρίνου δέρματος κυνός. Τὴν δ' ἐσπέραν ἐν τῷ χορῷ ἢ τῇ ἐσπερίδι χειρῖδας ἐκ λευκοῦ λεπτοτάτου δέρματος, διηθημένου διὰ μεταξίνων ποικιλιμάτων. Ἡ τήρησις δὲ τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀπαιτεῖ δαπάνην εἰς χειρῖδας τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ φράγκων καὶ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε λεπτῶν τὴν ἡμέραν, ἧτοι ἐπτακαίδεκα χιλιάδας καὶ ἐπτακόσια ἐνενηκοντα τρία φράγκα καὶ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἑκατοστὰ τὸ ἔτος (ἐν ἔτει 1839).»

Ἐν Παρισίαις ἀρκοῦσι δύο μόνον ζεύγη τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ δέρματος δορκάδος ἢ κάστορος ἢ ἐρίφου διαφόρων χρωμάτων, τὴν δ' ἐσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ ἐσπερίδι χρώματος ἀχύρου. Μόνον δὲ κατὰ τὰς μεγάλας καὶ ἐπισήμους θήρας εἶνε ἀπαραίτητον καὶ τρίτον ζεύγος. Αἱ κοπταὶ μεταξίνας χειρῖδες ἐνθουμίζουσι τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς αὐτῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τὸν καλλωπιστικὸν αἰῶνα τοῦ ΙΕ'. Καὶ σήμερον δὲ αἱ ἐν χρήσει χειρῖδες εἶνε αἱ δερμάτιναι, αἱ πλεκταί, αἱ μεταξίνας, αἱ δικτυόκλωστοι, αἱ ἐκ βελτίστης, αἱ ἐκ σκωτικοῦ νήματος, αἱ βελούκιναί.

Πολλάκις ὑπεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς κομψότητος αἵμα δὲ καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν χειρῖδων. Ἀλλ' οἱ φιλόζαλοι ἀναγκῶσται τῆς Ἐστίας παρακαλοῦνται νὰ μὴ ἀπαιτήσωσι παρ' ἡμῶν νὰ πορνοθῶμεν ἐνταῦθα εἴτε ὑπὲρ τῶν χειρῖδων εἴτε ἐναντίον αὐτῶν, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ πρῶτου ἀρθριδίου δὲν εἶνε τοῦτο. Εὐκολώτερον δ' εἶνε νὰ ὑποτάσσεται τις εἰς τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει παραδεδειγμένον ἢ νὰ θέλῃ νὰ το μεταβάλῃ. Δὲν εἶνε διόλου ἀπρεπὲς τὸ νὰ εἰσέρχεται τις εἰς Ἰουδαϊκὴν Συναγωγὴν φορῶν τὸν πῖλόν του, οὐδὲ νὰ ἐκβάλῃ τὰ σανδάλια του μέλλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος. Ὁ νῦν

ἐπικρατῶν συρμός ἀπαιτεῖ νὰ φορῶμεν χειρῖδας ὅποτε πορευόμεθα εἰς ἀκρόασιν τινα ἢ ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις τὸ νὰ μὴ φορῇ τις χειρῖδας εἶνε ἀποπος οἰκειότητος.

Ἐν ἐσπερίδι ἐκβάλλομεν τὴν δεξιὰν χειρῖδα ἵνα λάβωμεν ποτόν τι ἢ παγωτόν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ φορέσωμεν αὐτὴν πάλιν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ καλέσωμεν κυρίαν τινα νὰ συγγορεύσῃ μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἐν τισιν οἰκογενείαις ἀρχαίαις ὑπάρχει ἐτι κατὰ παράδοσιν τὸ νὰ τρώγῃ μετὰ χειρῖδων, οἱ ἄνδρες νὰ φορῶσι μελανά φορέματα καὶ αἱ γυναῖκες ἐσθῆτας ἀνοικτάς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στῆθος, ὅπερ ὅμως δὲν ἐκόλυε πριγκιπισσάν τινα ἔχουσαν χεῖρας εὐμορφστάτας νὰ τρώγῃ τὴν *σαλάταν* λαμβάνουσα αὐτὴν διὰ γυμνῶν τῶν δακτύλων. Ὡς μοναδικὸν δὲ παράδειγμα δυνάμεθα νὰναφέρωμεν τὴν συνθήειαν δουκὸς τινος καὶ δουκίσσης (*de Chaulnes*), οἵτινες προσέφερον εἰς τοὺς παρακαθημένους ἐκ τινος τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης φαγητῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλικρίου ὅπερ αὐτοὶ πρὸ ὀλίγου μετεχειρίσθησαν.

Ὡς προφυλακτικὸν τῆς υγείας αἱ χειρῖδες ὠφελοῦσι πολὺ. Ὡς μέσον δὲ καλλωπισμοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τὰς θεωρῶμεν ὡς παιδαριώδες πρᾶγμα καὶ ὀγλήρον διότι συμπιέζουσι τὰς χεῖρας, παρεμποδίζουσι τὴν λειτουργίαν τῶν πόρων τοῦ δέρματος καὶ γίνονται αἰτία νὰ πορροθῇ τὸ σῶμα βαφικῆς οὐσίας βλαπτικῆς. Ἡ χρῆσις τῶν χειρῖδων εἶνε μία τῶν μυρίων βασάνων ἃς ὁ συρμός ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς τὰς ἀνεχόμεθα διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ ἀπαιτεῖ ὁ συρμός. Ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ταῖς μουσικαῖς συναυλίαις πρέπει νὰ προσερχώμεθα μετὰ χειρῖδων. Ἀλλὰ διατί; Αἱ εὐμορφοὶ χεῖρες δὲν θυσιάζονται οὕτω πῶς πρὸ τῶν ἐχουσῶν ψευδάδιον τι κατὰ τὸν σχηματισμὸν; ὅπερ καὶ μόνον δικαιολογεῖ τὰς χειρῖδας ὡς προκαταλύματα τῆς ἀσχημίας. Ὡστε οὐδένα λόγον ἔχει ἡ χρῆσις τῶν χειρῖδων εἰς πᾶσαν ἄλλην περιστάσιν πλὴν τῶν τριῶν τούτων, τοῦ ψύχους δῆλον ὅτι, τῆς θήρας καὶ τοῦ πολέμου. ***

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐορτάζουσι κατὰ παλαιὸν ἔθος τὴν εικοσιπενταετηρίδα τοῦ γάμου τῶν, καλοῦντες αὐτὴν ἀργυροῦν γάμον (*noces d'argent*), ὡς καὶ τὴν πενηκονταετηρίδα ἐπίσης, ἣν καλοῦσι χρυσοῦν γάμον, (*noces d'or*). Ἐσχάτως ἐορτάσθη, ὡς γνωστὸν, καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστρίαν, ἐν μεγάλῃ καὶ πανδήμῳ πομπῇ ἡ εικοσιπενταετηρὶς τοῦ γάμου τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ. Τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἐορτῆς δημοσιεύομεν κατωτέρω σύντομον περιγραφὴν, ἐρανεζόμενοι αὐτὴν ἐκ τῆς «Κλεισῆς».

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟῦ ΓΑΜΟΥ ΤΟῦ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

Εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρουγγαρίας ἡ παρελθούσα ἐβδομάς παρέσχε ἐν ὑπόθεσιν καὶ ἀφορμὴν εὐλαβικοῦς χαρᾶς, διαρκοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ αὐτεπαγγέλτων ἐπιδεικτικῶν πανηγύρεων, συμ-

πληρωθείσης τῇ 24 ἀπριλίου τῆς εικοσιπενταετηρίδος τῶν γῶμων τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς συμβίου του. Ἀναβῆς ἐπὶ τὸν θρόνον τῷ 1849 ὁ αὐτοκράτωρ παρέλαβε τὴν μετερνήθειον αὐστριακὴν μοναρχίαν τῷ 1815, ἣν ἐν τῷ θεωρυδῶδει καὶ μακρῷ χρόνῳ, ἀνὰ μέσον παντοίων πολέμων, ἐρίδων καὶ περιπετειῶν, ἐκάθηρε παντός δεσποτικοῦ ρύπου, ἀπῆλλαξε παντός πολιτικοῦ δεσμοῦ, ἀνεκαίνισε καὶ ἐκράτυνε διὰ πλήρους παραχωρήσεως συνταγματικῶν καὶ δημοτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀπέδειξε δύναμιν μεγάλην, σπουδαίαν καὶ ἀπαραίτητον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἐπὶ ἰδίῳ κοινῷ καὶ ἀγαθῷ ἐμφρονᾷ καὶ εὐεργετικῇ τοῦ αὐτοκράτορος κυβερνήσειν μαρτυρεῖ ἔθνη μὲν ἢ σπουδαία θέσια, ἣν κατέγει νῦν ἡ Αὐστρία ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς συμβουλίαις, ἔθνη δὲ ἢ ἀνυπόκριτος πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ πίστις τῶν πολυπύμων ὑπηκόων φυλῶν, αἰτινες, παρὰ πάσας τὰς μικρὰς ζηλοτυπίας καὶ διαφωνίας των, ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ εὐκλειῇ τῶν Ἀψβούργων δυναστεία τὴν διαλλαγὴν, τὴν ἔνωσην καὶ τὴν ἰσχύν των. Ἐκ τῶν διαφόρων τῆς μοναρχίας ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐπέρρευσαν εἰς Βιένναν γιλιάρδες Γερμανῶν, Οὐγγρῶν, Βοημῶν, Κροατῶν, Δαλματῶν, Ἰταλῶν, Σέρβων καὶ δὴ Ὁθωμανῶν, καθολικοὶ καὶ οὐθόδοξοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, Ραβδίνοι καὶ κληρικοὶ Ἰσλαμίται, ἄλλοι ἀντιπρόσωποι ἐβδόμηκοντα καὶ ἐπέκεινα πόλεων, ἵνα συγχωρῶσι τῷ αὐτοκράτορι, ὅστις ἔχει προχείρους πρὸς ἕνα ἕλαστον φράγεις εὐχαριστίας καὶ φιλοφροσύνης. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἑορτῶν, αἰτινες τελοῦνται κατὰ τὴν ἐβδόμαδα ταύτην ἐν Βιέννῃ, ἰδιαίτερος μνείας ἀξία εἶναι ἢ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ παρ' ὀλίγον ἐπιπτε θῦμα οὐγγρου ράπτου, ἐπιχειρήσαντος νὰ τὸν δολοφονήσῃ ἐν πλήρει μεσημβρία. Ὁ τῆς Α. Μ. ἀδελφός, ἀρχιδούξ Μαξιμιλιανός, ὁ κατόπιν δυστυχῆς τοῦ Μεξικῶ αὐτοκράτωρ, προσεκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρίας εἰς μικρὸν ἔρνον, δι' οὗ νὰ ἀνεγερθῇ ναὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἀρτίως ἀποτελεσθεὶς ναὸς εἶναι τὸ κάλλιστον καὶ θαυμασιώτατον τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γοθτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων κατὰ δὲ τὴν κομψὴν φράσιν τῶν περὶ τὰς καλὰς τέχνας φιλοσοφούντων, εἶναι «οὐ μόνον πεπηγυῖα μουσικῆ, ἀλλ' ἀφθιτον ποίημα ἐκ μυρίων μαρμάρων καὶ λίθων, οὗ τινος τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς στροφὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐφιλοτέχνει καὶ συνεικόλλα ὁ περιφανὴς ἀριστοτέχνης Ἐρρίκος ὁ Φέρστελος, ὁ πώγων καὶ κροτάρους λευκανθίας κατὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ πολυμέρισμον ἐργασίαν του». Ὁ ναὸς εἶναι κτίριον ἐπίμηκες,

ἔχει τρεῖς ναῦς, πολύγωνον εἴσοδον καὶ ἑπτὰ παρεκκλήσια καὶ μίαν ναὺν πλαγίαν μετὰ ἄλλων τεσσάρων παρεκκλησίων. Ὅσον ἀπλοῦν εἶναι τὸ σχέδιόν του, τοσοῦτον πολὺπλοκα φαίνονται τὰ κοσμητικὰ ἐλατήρια, τοσοῦτον δὲ πλουσία καὶ ἢ ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ τῆς ποικιλίας τῶν τύπων. Ἡ μακρὰ ἔρις περὶ χρήσεως χρωμάτων καὶ χρυσαλοιοφῆς ἐν τῇ γοθτικῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐλύθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τούτου, προτύπων ληφθέντων τῶν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος ἀριστουργημάτων τῆς οἰκοδομικῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος δὲν εἶναι μόνον εὐκέρης οἶκος, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπὲς τέμενος τῶν καλῶν τεχνῶν. Φιλοπονηθεὶς κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς κανόνας τῆς ἀκουστικῆς, ἐμπνέει τοῖς προσερχομένοις εὐλάβειαν διὰ τῆς ἀπανταχοῦ ἴσης διαμονῆς τοῦ ἤχου τῶν ἁμάτων, διὰ τῶν περικαλλεστάτων τοιχογραφιῶν καὶ διὰ τῶν 78 κεχρωματισμένων μικρῶν καὶ μεγάλων παραθύρων. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις παρεστάθη συμβολικῶς πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, ἡ διαδοσις καὶ ἡ δύναμις τοῦ χριστιανισμοῦ καθόλου, εἶτα δὲ ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ πρόοδος ἐν μιᾷ ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν τῆς αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας. Εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν λαμπρῶν παραθύρων γενναίως συνβάλλοντο τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος, ὅλος ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος, ἀρχιεπίσκοποι, μοναχοὶ, ἢ κοινότης τῆς Βιέννης, ἢ ἀριστοκρατικὴ τάξις καὶ πλείστοι τῆς τέχνης Μαικήται, ἐν οἷς ὁ μακαρίτης βαρὼν Σίνας καὶ ὁ βουλευτὴς Νικ. Δούμπας. Ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέβη εἰς 4,000,000 φιορινίων.

Εἰς τὰς ὀκταήμερας πανηγύρεις ἐπέθηκε τὴν κορωνίδα ἢ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παρέλασις διακοσίων περίπου συνταγνῶν, ἐκάστης ἐν πλήρει ἰδίᾳ στολῇ μεσαιωνικῇ μετὰ μυρίων συμβόλων ἀλληγορικῶν. Τὰ κατὰ τὴν πομπὴν ἐσχεδιάσαν ὁ αὐστριακὸς ζωγράφος Μακάρ, ὁ περιφημότερος τῶν ζώντων ζωγράφων τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἔθνηκαὶ πανηγύρεις αὐτὸ αἰ βραβελικαὶ πομπαὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καὶ οἱ θρίαμβοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν εἶναι ἀξιοὶ νὰ παραβλήθωσι πρὸς τὴν ἀπαραμίλλον φιλοκαλίαν καὶ τὸν καλλιτεχνικώτατον ὀργανισμὸν τῆς ἐν Βιέννῃ παρελάσεως, ἥτις ὑπάρχει πρώτη καὶ μοναδικὴ ἐν τῇ ἰστορίᾳ. Ὁ γενναῖος Αὐτοκράτωρ Φρ. Ἰωσήφ ἐπεδαψιλεύσατο πολλοῖς τὴν βασιλικὴν χάριν καὶ τὴν βασιλοπρεπῆ ἐλεημοσύνην του. Ἐχορήγησεν ἄρεσιν εἰς 400 καταδικασμένους, διεσκόρπισε μυριάδας χρημάτων εἰς τοὺς πτωχοὺς, κατέβηκε δὲ ἐν τῷ ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς Αὐτοκρατείας ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου ταμείου του 600,000 φιορινίων, ὅπως ἐκ τοῦ τόκου σχηματισθῶσι 40 σιτηρέσια χάριν «ἐνδεῶν καὶ βοθηθῶν ἀξίων φοιτητῶν» ἐν ἐκάστη ἀδιακρίτως σχολῇ τῶν ἀνά πασάν τὴν Αὐστρουγγρικὴν πανεπιστημίαν. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσω-

τερικῶν ὑπουργῶν διεβίβασε τὸ δε τὸ εὐχαριστήριον. «Ἀγαπητὴ κόμη Τάαφε, κατὰ τὰ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη τῆς ἐμῆς κυβερνήσεως, πλὴν τινῶν ὥρων λυπηρῶν, συνεκινώθησα τοῖς λαοῖς μου καὶ πολλῶν φειδουμένων ἀγνωστέρων ἡμῶς χάριν ὅν ἐνεποίησάν μοι ἢ αἱ ἀρτίως παρελθούσαι ἡμέραι. Τὴν χάριν παρ σκευάσάν μοι οἱ ἀγαπητοὶ λαοὶ μου. Βαθῶς συνεκίνησαν ἐμὲ καὶ τὴν Αὐτοκρατείαν αἱ αὐταπάγγελτοι ἐπιδείξεις εὐλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἀνυποκρίτου πιστότητος. Ἰδιῶται καθ' ἕκαστον, σύλλογοι, समाτεῖα, κοινότητες, ἀρχαί, ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξ ἀπασῶν τῶν τάξεων καὶ τῶν στρωμάτων τῆς κοινωνίας προσήνεγκαν ἡμῖν συγκινητικώτατας ἐνδείξεις εὐλικρινοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ ἐγκαρδία συγχωρητήρια. Σεμνύνομαι καὶ μακαρίζω ἐμαυτὸν δυνάμενος νὰ θεωρήσω λαοὺς, οἷους τὸ κράτος τοῦτο περιλαμβάνει. ὡς τὴν μεγάλην ἐμὴν οἰκογένειαν. Ἐν τοῖς δείγμασι δὲ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνευρίσκομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωθεν εὐλογίας, ἣν πρὸ 25 ἔτων ἐπεκαλεσάμεθα, καὶ ἣν ἀπεκδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τῆς Θεῆας Χάριτος ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ οἴκου, τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος.»

ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ
παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Εἰς τὰ ζωγραφικὰ περιβόλια, τὰ καταστολίζοντα τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν μεγάλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐρίσκωμεν καλλιεργούμενα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀνθῶν ὅσα συγκροτοῦσι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ δένδρα, τοὺς ναρκίσσους, τοὺς ὑακίνθους, τὰ ἰάσμινα, τὰ εὐανθῆ βετράχια κτλ. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ῥόδον καὶ τὸ γαρύφαλλον, οἱ Ὁθωμανοὶ προτιμῶσι τὸ γλαφυρότατον Περσικὸν λείριον (λαλέ), τοῦ ὁποῦοι ἡ τοῦ χρωματισμοῦ ἀρμονία καὶ ἡ ἀβρότης ἀναπληροῦσι τῆς εὐωδίας τὴν ἔλλειψιν. Τὸν εὐώδη δὲ χορὸν, τοῦ ὁποῦοι προεξάρχει τὸ ἴον, κλείουσι τὸν Σεπτέμβριον τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ εὐσομα κρίνα, καὶ αἱ πθεινότερα διὰ τὰς πολιτίδας γαζῖαι. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀξιοματικὸς ἐπὶ τῶν ἀνθῶν (σοκουφετσή-μπασης ἢ ταιτσεκτσή-μπασης), διορισθεὶς πρώτην φοράν ἐπὶ τοῦ Σουλτάν Ἀχμέδ τοῦ Γ'. Τὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἀξιοματικοῦ τούτου, τοῦ ὁποῦοι καθῆκον εἶνε νὰ ἔχη δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἑτοιμα ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄνθη, μήπως ὀρεθῆ κατὰ τύχην τινὸς αὐτῶν, ἐν καιρῷ τοῦ χειμῶνος, κυροῦσα καμμία τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλτάνου, εἶνε περιεργότατον, καὶ διὰ τοῦτο μεταφρασίαν αὐτοῦ εὐχαρίστως θέλουσιν ἶδει, ἐλπίζομεν, οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐνταῦθα, ὡς δείγμα τῆς μεταφορικῆς τῶν Ἀσιανῶν γλώσσης. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, καλλωπισμένον ὀλόγουρα με ῥόδα καὶ

ἄλλα ἄνθη περίγρυσα, ἐταλείωνε με τὰς ἐξῆς ἀνθηρὰς αὐτόχρημα φράσεις: «Διατάττομεν δὲ ὅπως πάντες οἱ φυτακόμοι καὶ ἄνθ. κόμοι νὰ γορίζωσι ὡς πρῶτον καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν ἐπιφέροντα τὸν παρόντα διορισμόν, καὶ νὰ ἦνε πρῶτον αὐτοῦ ὄλοι ὀφθαλμοὶ ὡς ὁ ναρκίσσος, ὄλοι ὡτῖα καθὼς τὸ ῥόδον· νὰ μὴ ἔχωσι δέκα γλώσσας ὡς τὸ κρίνον· νὰ μὴ μεταβάλλωσι τὴν ἀκωκὴν τῆς γλώσσης αὐτῶν εἰς ἀκάνθαν ῥοιάς, ἐμβαπτομένην εἰς τῶν ἀπρεπῶν λόγων τὸ αἷμα· ἀλλὰ νὰ ἦνε συνεσταλμένοι, καὶ νὰ κρατῶσι κλεισμένον τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς ὁ κάλυξ τοῦ ῥόδου· καὶ ὅχι νὰ τὸ ἀνοίγωσι (πρὸς ὀμιλίαν) παρὰ καιρὸν ὡς ὁ κυανοὺς ὑακίνθος, ὅστις σκορπίζει τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ πρὶν τὴν ἐπιθυμησῶσι· νὰ κλίνωσι, τέλος πάντων, τὴν κεφαλὴν, ὡς τὸ ἴον, καὶ ὅχι νὰ ἀντικρούωσιν ἀπειθῶς κτλ.»

Γινῶμαι καὶ σέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ
(Μετάφρασις Γ. Ζωγιοῦ.)

141. Πολλάκις καυχόμεθα ὅτι οὐδὲ ὅπως ἢ ἀνία ἡμᾶς ἐπηρεάζει, εἴμεθα δὲ τοσοῦτον κενόδοξοι, ὥστε δὲν αἰσθανόμεθα ὅτι ἀνίας γίνεται παραιτίος ἢ ἡμετέρα συναναστροφή.

142. Τοῦ μεγάλου νοῦς ἴδιον εἶναι ἢ διὰ λόγων ὀλίγων πολλῶν πραγμάτων ἐξήγησις· ὁ δὲ νοῦς ὁ μικρὸς, ἀπ' ἐναντίας, προτέρημα ἔχει τὸ διὰ λόγων πολλῶν οὐδὲν λέγειν.

143. Μᾶλλον πρὸς ἐπιδειξίν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀγαθότητος μεγαλύνομεν τὰ προτερήματα τοῦ πλησίον, ἢ πρὸς ἔπαινον τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· ἐπιζητοῦμεν δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἑπαίνους, τοὺς ἄλλους δὲ ἡμετεροῦντες.

144. Οὐδεὶς προθύμως ἐπαινεῖ οὐδ' εὐλογεῖ ποτε, χωρὶς συμφέροντος. Πᾶς δὲ ἑπαινος κολακεία τις εἶναι, ἐπιτηδεῖα, κεκρυμμένη, ἀβρὰ, διαφόρως κολακεύουσα τὸν κολακεύοντα καὶ τὸν κολακευόμενον. Καὶ ὁ μὲν δέχεται αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὁ δὲ προσφέρει αὐτὴν πρὸς ἐνδειξίν καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ τοῦ διορατικοῦ αὐτοῦ νοῦς.

145. Πολλάκις προσφέρομεν ἑπαίνους πεφαρμακευμένους, δι' ὧν, ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξελέγγωμεν τῶν ἐπαινουμένων τὰ ἐλαττώματα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν τολμῶμεν νὰ ἀποκαλύψωμεν κατ' ἄλλον τρόπον.

146. Συνήθως ἐπαινοῦμεν διὰ νὰ ἐπαινεθῶμεν.

147. Ὀλίγοι εἶναι ἀρκοῦντος φρόνιμοι, ὥστε νὰ προ-

1. Κωνσταντινουπόλει, ἔτος 2. 3. 1135.

τιμῶσι τὴν ὠφέλιμον αὐτοῖς ἐπιτίμησιν ἀντὶ τοῦ καταπροδίδοντος αὐτοὺς ἐπαίνου.

148.

Ἐπάρχει ἔλεγχος ἐπαίνου τόπον ἐπέχων, καὶ ἔπαινος κακολόγος.

149.

Ἀποκρούομεν τοὺς ἐπαίνους, διπλοῦν ἐπιδιώκοντες ἔπαινον.

150.

Ἡ ἐπιθυμία πρεπόντων καὶ δικαίων ἐπαίνων ἐνισχύει τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀρετὴν· οἱ δὲ πρὸς τὴν περιόειαν, τὴν δεινότητα καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀποδιδόμενοι ἔπαινοι συντελοῦσι πρὸς αὐξήσιν τῶν προτερημάτων αὐτοῦ τούτων.

151.

Εὐκολότερον κυβερνᾷ τις ἄλλους, δυσκολότερον δὲ σώζει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἄλλων.

152.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκολάκευεν ἑαυτὸν, αἱ τῶν ἄλλων κολακίαι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν βλάψωσιν.

153.

Ἡ φύσις δημιουργεῖ τὸ προτέρημα, ἡ δὲ τύχη ἀναδεικνύει αὐτὸ ἐνεργόν.

154.

Ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς τύχης ἀπὸ ἐλαττωμάτων πολλῶν, ἐξ ὧν δὲν δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸν ἡ φρόνησις.

155.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι προτερημάτων προξενούντες σιχασιάν· ἄλλοι δὲ μετὰ ἐλαττωμάτων ἀρέσκουσιν.

156.

Ἄνθρωποι τινες μόνον ἔχουσι προτέρημα τὸ λέγειν καὶ πράττειν ἀνοησίας ἐπωφελῶς· ἐν παντί δὲ ἤθελον ἀποτύχει, ἐὰν ἄλλο ἡσπάζοντο διαγωγῆς σύστημα.

Τὰ ἐπίμνημα ἐπιγράμματα εἶνε χαρίεντα παίγνια ἐνὸς τῶν σοφωτέρων τῆς Γαλλίας ἑλλημιστῶν, συνάμα δὲ καὶ φιλελλήνων· Ἡ **Εστία** ὀφείλει εἰς τὴν φιλίαν τοῦ τὴν ἀνώουμον δημοσιεύσιν τῶν. Σ. τ. Δ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιτύμβιον Θιερίου.

Τ' ἀνδρὸς μὴ μετρεῖτε νόον τῷ σώματος ὄγκῳ·
πνεῦμα γὰρ ἐν μικρῷ, πνεῦμα μέγιστον ἔφυ.

Εἰς τὸ Νυκτὸς ἄγαλμα,

ὑπὸ Μιχαὴλ Ἀγγέλου πεποιημένον.

Σιγᾶτε, ὦ ξεῖνοι, μὴ νόκτα μ' ἐγείρετε· πάντως
γάρ, πάντως στυγέω κόσμον ἄκοσμον ὄραν.

Εἰς ἑμαυτόν.

Ὡς περ ἔην φιλόδιλος, ἐγὼ νῦν τυφλὸς ἀλώμα·
ὄμμασι πειράζων γράμματα τανταλείεις.

Εἰς οἶκημα φίλου.

Ταῦτα σοφὸς ποτ' ἀνὴρ μικρὸν στέγος οἰκοδομήσας
τοῖς μωμησαμένοις ἔνεπεν εὐμενέως·
Στεινὸς ὄδ' ἐστὶ δόμος, φίλοι' εὐ λέγετ'· ἀλλ' ἀγαπᾶτε
εἴ γε φίλων πλήρης, οὐκέτι μικρότερος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Βάζω τὸ κεφάλι μου, ἐὰν δὲν ἔχη οὕτως,
ἔλεγε τις πρὸς τὸν Μοντεσκιού, πρὸς ὑποστήριξιν γνώμης του τινός.

— Τὸ δέχομαι, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεὺς· τὰ μικρὰ δῶρα διατηροῦν τὴν φιλίαν.

* *

Πατὴρ θέλων νὰ καταστήσῃ τὸν υἱὸν του φιλόπονον καὶ νὰ τὸν συνειθίσῃ νὰ ἐγείρεται πρῶτ', τῷ εἶπεν ἡμέραν τινά·

— Γιέ μου, δὲν ἤξεύρεις τί κερδαίνει τις ἐγειρόμενος πρῶτ'. Ἴδου χθὲς νέος τις ἐγερθεὶς λίαν πρῶτ' εὔρε καθ' ὁδὸν βαλάντιον πλήρες χρημάτων.

— Ἀλλὰ, πατέρ μου ὑπέλαθεν ὁ υἱός, ὁ χάσας τὸ βαλάντιον θὰ εἶχεν ἐγερθῆ ἐνωρίτερα τοῦ εὐρᾶντος αὐτό.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μὴ γίνης δούλος εἰς ὅποιον ἦτο δούλος, καὶ μὴ πάρης δούλον ἐκείνον ὅπου ἦτον αὐθέντης.

Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ μὴ χάσῃς τὴν τέχνην, ὅταν δὲν ἔχῃς σίδηρον κτύπα εἰς τὸ ἀμμῶνι.

* Ἀν τὸ ἄλογον ὀργῶνῃ σέλλωσε τὸ βῶδι. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι.)

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Δύσκολον εἶνε, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον, νὰ δώσωμεν ὀδηγίας ἀκριβεῖς πρὸς ἐκλογὴν καλῆς ποιότητος ξυραφίων, διότι σπανίως ἡ μεγάλη αὐτῶν τιμὴ εἶνε ἐγγύησις καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν. Πολλάκις ξυράφιον τιμώμενον μίᾳ δραχμῆς δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ ἐν τῇ γράσει πολὺ καλλίτερον ἄλλου τινὸς τιμωμένου δέκα δραχμῶν. Πάντα δὲ τὰ ξυράφια δὲν ἀρμοῦζουσιν εἰς οἶον δῆποτε γένειον. Τὸ καλλίτερον ὅπερ ἔγομεν νὰ πράζωμεν εἶνε ἀφ' οὗ ἀγοράσωμεν τὰ ξυράφια νὰ τα δώσωμεν εἰς δόκιμόν τινα κουρέα ὅστις νὰ τα ἀκονήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν κόψιν αὐτῶν κατάλληλον κατὰ τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἀπαλότητα τῶν τριχῶν. Ὁ ἔχων δὲ πολλὰ ξυράφια ὀφείλει πρῶτον νὰ μεταχειριζῆται ἐν τούτων ἐφ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἀκμαία ἢ κόψις του. Ἐπειτα δὲ λαμβάνει ἕτερον καὶ μετὰ τοῦτο ἕτερον. Ἡ ἀνάπαυσις δὲ αὕτη συντελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ξυραφίων. Πρέπει δὲ νὰ καθαρίζωμεν ἐκ διαλειμμάτων τὸ λωρίον ξέοντες αὐτὸ ἐλαφρῶς πρὸς ἀραιέσιν τῶν παλαιότερων στρωμάτων τῆς ἀλοιφῆς. Ὅσάκις δὲ θέλωμεν νὰ ξυρισθῶμεν καλὸν εἶνε πρὶν μεταχειρισθῶμεν τὸ ξυράφιον νὰ τὸ ἐμβαπτίζωμεν ἐπὶ τινὰς στιγμᾶς εἰς ὕδωρ θερμότατον.